Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 254 (14274) | 1973 оной октябриин 27, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...ДУУҺА МАЛАА ...АР ТАРГАНААР ...ЭЛЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

...бликын колхоз, совхозууд али бүхы адууһа малаа ...гнаар ондо оруулхаһаа гадна, үбэлэйшье үедэ ... ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, мяха, һү элбэг- ... тула үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри эдэб. ...р хэжэ байнхай. Түбхын түрүүндэ алибаа тэжээл ...ар бэлдэгдээ. Зарим ажахынууд малай тэжээ- ...дондонойхиһоо дутамаг бэшэ, харин бүри үлүү ...хангагданхай гэхэдэ буруу болохогүй. Дулаан, ...р боложо, адууһа мал бэлшээн таргалуулхада ...жатай, зохид саг байна. Иимэ намарай боло ...ашаһан түрүүшүүл малаа һайтар бэлшээжэ, ...таргалуулаад абаа ха юм. Энэнь үбэлжэлгын ...үшэг тулгуури боложо үгэхэ байһаниинь ойлго-

...оной дүй дүршэл дээрэһээ харахада, 1972— ...удай үбэлжэлгын үедэ бага бэшэ бэрхэшээлнүү- ...алдобошье, үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэһэн ажа- ...фермэ болон бригаданууд малаа тобир тарганаар ...жа шадаһан байна. Малшадай дунда Бүхэсоюз- ...ис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ тухай КПСС- ...льна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Со- ...ЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол энэ хэ- ... ехэ үүргэ дүүргээ. Республикын бүхы малша- ... социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар, үрэ ...гээр дэлгэржэ, бага бэшэ амжалтанууд түй- ...үрысөөндэ илажа гараһан малшадай шагнал- ...үртэһэниинь мэдээжэ. 1972 оной һүүлшын квар- ...973 оной түрүүшын хахад жэлдэ малшадай дунда ... мүрысөөнэй илангаяа үргэнөөр дэлгэрһэнэй ... ажалай продукци элбэгээр бэлэдхэгдээ. Гүрэн- ... һү, үндэгэ, ноохо худалдаха талаар түсэб болон ... уялганууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Мяха, ...ба ноохон нёдондонойхиһоо үлүү ехээр гүрэндэ ...анхай. Нийтын малай тоо толгойншье олошороо. ...-1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай ...уудые ехээр элбэгжүүлхын ба бэлэдхэхын түлөө ... Бүхэсоюзна Социалис мүрысөөндэ Улаан- ...агай колхоз, совхозуудай малшад түрүү зэргэдэ ... КПСС-эй Центральна Комитедэй. СССР-эй Ми- ...эй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай ... мүнгэн шантайгаар абаһан байна. Тэрэшэлэн ..., Хурамхаанай, Баргажанай, Хориин, Прибай- ...абанскын, Яруунын аймагуудай, колхоз, совхо- ...малшад Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ орол- ... ажалай продукци элбэгжүүлхэ талаар һайн үрэ ...е түйлаһан байха юм. Социалис мүрысөөндэ ила- ... 559 түрүү малшад Советскэ Союзай орденууд ...уудаар шагнагданхай.

...ьшье мал ажал эрид түргэн хүгжөөхэ, ашаг шэ- ...шэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха талаар ... совхозуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунда- ... байһаар. Түбхын түрүүндэ ямар дутагдалнууд ..., 1972 оной хахад жэлэйхитэй гү, али юһэн һа- ... сасуулжа үзэхэдэ, 1973 оной хахад жэлэйшье, ... һарыншье туршада олохон ажахынуудта һүн ...багаар һаагданхай, ноохон багаар хайшалагдаа. ... абтаа. Зарим ажахынуудта жэлһээ жэл бүхэн- ... мал олоор гарзална, үсөөн бэшэ эхэ мал һу- ...Энэ хадаа нийтын малай тоо толгойе түргэн оло- ... хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулна. Нэгэшье эхэ мал ...ангүй, жэл бүри үнеэн бүхэнһөө тугал, хони ... хурьга, гүүн бүхэнһөө унага абаха дүүрэн арга ... колхоз, совхоз бүхэндэ бии. Теэд ажахын хү- ...эгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд энэ шуха- ...ла хэрэгтэ хүсэд анхаралаа хандуулнагүй, оло- ...ынуудта үрэжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүй- ...ндхэгдэнэ. 1974 ондо эхэ мал бүхэнһөө түл ...эгэшье толгой түл гарзалуулхагүйн тулада то- ...эмжээнүүд абтаха жэшээтэй. Мал үсхэбэрилгэдэ ...билалта түйлаха гээшэ мүнөө намар-үбэлэй хү- ... шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

...оной һүүлшын кварталда, саашадаа 1974 оной ... кварталһаа эхилээд һара бүхэндэ, квартал ...гүрэндэ мяха, һү тушааха түсэбөө заатагүй дүүр- ...а гээшэ колхоз, совхоз, аймаг бүхэнэй нангин .... Энэ хадаа малай үбэлжэлгэһөө нилээд дулды- ...на. Адууһа малаа үбэлэй үедэ дулаан, хуурай ...байлгаад, һайнаар эдеэлүүлээд, саг соонь уһа- ...бал, һүншье, мяханшье элбэгээр абтаха байна ...үнөө жэлдэ иимэ арга боломжо ажахы бүхэндэ ...бии. Колхоз, совхозууд тэжээлээр муу бэшээр ...ай. Зүгөөр тэжээлээ нарин нягтаар, үрилтэ ...тайгаар, зүбөөр гаргашалха шухала. Бүдүүн ...алда заабол буйлуулжа эдюулхэ, фермэ бүхэн- ... буйлуулха кухни ба цех эмхидхэхэ, ажал ехэ- ...эри оньһожоруулха гээшэ ехэ удха шанартай.

... дунданууд даа дары түргэн усадхажа, нийтынгээ ... хүгжөөлгэдэ эрид хубилалта түйлаха, адууһа ... ашаг шэмыень ехэ болгохо, тоо толгойень ...лха, тиигэхын тулада 1973—1974 онуудай ...е эрхим һайнаар эмхидхэжэ, арайдайнгаа ажа- ...б, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүр- ... республикын партийна организациин, совет ...дөө ажахын зургаануудай, колхоз, совхозуудай ...лэгшэд болон партийна организацинуудай шу- ...хала зорилго болоно.

... бүхэндэ адууһа малаа атар тарганаар ондо ... тулада, үбэлэйшье үедэ мал ажалай продук- ... дэлбэгээр абахын тулада малшадай дунда со- ...үрысөө шадамар бэрхээр дэлгэрүүлхэ, хаа ... бүхы малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэ- ... бүхэндэ эмхидхэхэ, мүрысөөндэ илаһан малша- ...олохоор урмашуулха, түрүү малшадай дүй дүршэл ...адабари болгохоор бодото хэмжээнүүдые абаха ...ПСС-эй райкомуудай, колхоз, совхозуудай пар- ...ганизацинуудай дайшалхы зорилго мүн.

...эй ЦК-гай дүлэтэ Уряанууд хүдөөгэй ажалша- ... амжалтада зоригжуулна:

...знигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд! ...техникэ, ажалай ба материальна нөөсэ- ...ээн ёһоор ашаглагты! Бүхы тарилгануу- ...са, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлэгты, про- ...ри ехээр үйлэдбэрилэгты, өөрынь үные ...илагты!

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ, АРАДУУДАЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс нээгдэбэ

Советскэ Союзай ниислэл—Москва хото үнгын тугуудаар, транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй дээдэ хуралдаанда хабаадагшадые тэрэ бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ хүндэмүүшэ халуунаар, баяр жабхалантайгаар амаршална. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хүсэлэнтэй, уг зорилготой олон миллион хүнүүдэй ухаан бодол, һанал хүсэл Москва тээшэ хандуулагданхай. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс октябриин 25-да эндэ, Москвада, нээгдэбэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй жэлһээ үлүүтэй сагай урда тээ Сантьягода дэбжүүлэн гаргаһан бодолые — иимэ Конгресс зарлаха тухай бодолые — бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй бүхэдэлхэйн дээдэ хуралдаа зарлаха бодолые бүхы оронуудай, бүхы түбинүүдэй хүн зон үргэнөөр һайшаан дэмжэбэ. Конгрессто бэлэдхэл хэлгэ элдэб үзэл бодолтой, хараа шэглэлтэй олон миллион хүнүүдые нэгэдүүлдэг хэдэн зуугаад эмхинүүдые нягта жагсаалтай болгоһон байна. Энэ дээдэ хуралдаанда хабаадагшадай бүридэл энээниие эли тодоор гэршэлнэ бшуу.

114 оронһоо 3.200 шахуу делегат Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессто хабаадахаяа Москвада ерээ. Эдэнэр 1.100 шахуу политическэ партиие, эмхиие, хүдэлөөе түлөөлнэ. Уласхоорондын ба нютаг нютагуудай 121 эмхиин хүтэлбэрилэгшэд, түлөөлэгшэд Конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Кремлиин Съездүүдэй ордон. 16 час. Конгрессэй делегадууд, айлшад ордонгой уужам һаруул зал соо сугларба.

Уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй гэшүүдэй, уласхоорондын эмхинүүдэй ба хүдэлөөнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, эб найрамдалай түлөө элитэ мэдээжэ тэмсэлшэдэй президиумэй ерэжэ һуухадань, сугларагшад халуунаар угтаа.

Нүхэд **Л. И. Брежнев, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** гэгшэдэй правительственна ложодо һуухадань, Конгрессэй делегадууд, айлшад һуурияа бодожо, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба.

Уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, Эб найрамдалай уласхоорондын бюрогой президент **Шон Макбрайд** оролто үгэ хэлэжэ, Конгрессые нээбэ.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессто хабаадажа байһан бүхы хүнүүдые тэрэ бэлэдхэлэй комитедэй үмэнэһөө амаршалаа. Энэ Конгресс правительственнабэшэ эмхинүүдэй, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй эгээн ехэ, эгээл гайхамшаг конгресс болоно гэжэ Шон Макбрайд хэлэбэ.

14 комисси конгрессэй үедэ хүдэлхэдөө, элдэб олон асуудалнуудые зүбшэлхэ байна гээд Шон Макбрайд мэдээсээ.

Уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь Ромеш Чандрые Конгрессэй президентээр һунгахые оратор дурадхаба.

Конгрессто бэлэдхэл хэхэ үедэ ехэ хүдэлмэри ябуулһанайнь түлөө, бүхэдэлхэйн дээдэ хуралдаанда хабаадагшадые совет арадай халуунаар угтаһанайнь түлөө делегадуудай нэрьемэ альга ташалга доро Шон Макбрайд Совет бэлэдхэлэй комитедтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргөө.

Уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь **Ромеш Чандра** үгэ хэлэбэ.

Р. ЧАНДРЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Энэ Конгресс дээрэ түрүүлэгшээр байха үндэр нэрэ хүндэ олгоһонойнь түлөө баяр баясхалан хүргөөд, Ромеш Чандра ингэжэ хэлэбэ.

Хүндэтэ делегадууд, ханинар, эб найрамдалай хэрэгэй, национальна бэеэ дааһан, аюулгүй байдалай, үнэн хэрэгэй ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ хабаадагшад.

Хүндэтэ нүхэр Брежнев!
Хүндэтэ совет хүтэлбэрилэгшэд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин, правительствын хүтэлбэрилэгшэд эндэ ерээд байна. Советскэ Союзай арадуудай түлөөлэгшэд эндэ сугларанхай. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба үнэн хэрэгые сахин хамгаалхын тула үүсхэл эдэбхи гаргаһанайнь түлөө эдэниие халуунаар амаршалан, энэ Конгрессээ эхилхэмнай. **(Альга ташалга)**

Уласхоорондын, мүн национальна ба нютаг нютагуудай олон мянгаад эмхинүүд, партинууд, бүлэгүүд Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессые бэлдэн, зарлаһан байна. Общественын байдалһаа дайн байлдаануудые усадхан зайсуулхые, дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрүүлхые оролдоһон хүн түрэлтэнэй бүхы түүхэдэ иимэ Конгресс үшөө хэзээшье үнгэргэгдөөгүй юм. Энэ Конгрессые дэлхэйн арадуудай түрүүшын генеральна ассамблей гэжэ бодотоор нэрлэжэ болоно. **(Альга ташалга)**.

Шэнэ тухэлэй конгрессэй, зүб зүйтэй удха шанартай конгрессэй уг зорилгые дүрбэн үгэ эгээл зүбөөр, тодорхойгоор элирхэйлжэ шадаха байха гэжэ энэ Конгрессто бэлэдхэл хэжэ эхилхэдээ, мэдүүлээ һэмди. Энэ дүрбэн үгэ һануулхыемни зүбшөөгыт:

Түрүүшынь үгэ — **хамтадаа**. Бидэ хамтадаа энэ Конгресс бэлдээбди, элдэб олон эмхинүүдтэ хабаатай, элдэб политическэ үзэл бодолтой бидэнэр бултадаа тэрээндэ бэлэдхэл хэлгэдэ хабаадаабди.

Энэ Конгрессые, тэрээндэ бэлэдхэл хэлгые элирхэйлһэн хоёрдохи үгэнь — **нээмэл** гэһэн үгэ мүн. Энэ Конгресс тэрээнэй уг зорилгонуудые дэмжэһэн, хамтадаа хүдэлхые хүсэһэн, нэгэдэл ба харилсаа холбоотойгоор ажаһуухые эрмэлзэһэн, «заанай яһаар баригдаһан хэрэм соо» бусадһаа таһархайгаар ажаһуухые оролдодоггүй бүхы хүнүүдэй үмэнэ нээгдэнхэй.

Энэ Конгресс хүнэй эгээл һайн һайхан хүсэлэнгүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлшэдэй асари ехэ, угаа үргэн ассамблей, бүгэдын үмэнэ нээгдэнхэй ассамблей болоно.

Энэ Конгрессые, арадуудай энэ генеральна ассамблейе элирхэйлһэн гурбадахи үгэнь — **хөөрэлдөөн** гэһэн үгэ мүн. Бидэ хоорондоо хөөрэлдэхые, бидэнһээ ондоо һанал бодолтой, ондоо үзэл сурталтай хүнүүдтэй элдэб асуудалнуудые зүбшэлхые эрмэлзэн оролдонобди. Бүхы оронуудта хэгдэһэн бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд иимэ хөөрэлдөө хэхэ, үнэн сэхээр үгэ буляалдаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлээр нэбтэрһэн байгаа.

Дүрбэдэхи үгэнь — **ябуулга** гэһэн үгэ мүн. Энэмнай ехэ, гүнзэгы удхатайшье һаа, мүнлэ юрын үгэ ха юм даа. Миил юрэ хөөрэлдэхын түла бэшэ, харин эб найрамдалай, сүлөөтэ байдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалай, хүнэй эрхэнүүдые сахин хамгаалхын, социальна дэбжэлтын ба бүхы оронуудтахи хүнүүдэй хүсэжэ байһан эрилтэнүүдые хангахын тула бидэ хөөрэлдэдэг, үгэ буляалдадаг, уулзалганууды хэдэг байнабди.

Юундэ энэ Конгрессые урид зарлажа болохогүй байгааб? Юун дээрэһээ иимэ үргэн ехэ суглаа зарлаха аргатай болообибди? Энэ асуудалда харюу эгээлэй юрын, тодо һонор байна. Имагтал мүнөө үедэ, эб найрамдалай, шахардуу байдал һуларуулгын, эбэй ёһоор зэргэ оршолгын, национальна бэеэ дааһан байдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалай хэрэгтэ түйлагдаһан илалтануудай ашаар уласхоорондын байдалай һайжаржа байха үедэ иимэ Конгресс зарлагдажа шадагдаха байна.

Энэнь эб найрамдалай хэрэгэй ехэ илалтануудай үе саг болоно. Тиимэһээ бидэ манай Конгрессые эб найрамдалай хэрэгэй илалтануудай конгресс, ерээдүйн шэнэ илалтануудые хараалха конгресс гэжэ нэрлэхэ эрхэтэйбди.

Нэн түрүүн вьетнам арад тухай, амгалан байдал һэргээхэ хэлсээ баталан, эдэнэй түйлаһан агууехэ илалта тухай мүнөө бодомжолжо байнабди гээд Р. Чандра хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. **(Альга ташалга)**. Энэ имагтал вьетнам арадай бэшэ, харин бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадуудай илалта мүн. Мүнөө вьетнам гэһэн үгэ дэлхэйн арадуудай бүхы хэлэнүүд дээрэ адляар үгүүлэгдэнэ. Тэрэниие оршуулһанай хэрэггүй, тэрэ эб найрамдал, бэеэ дааһан байдал гэһэн удхатай. Империалис эгээл ээрхэг түримхэй, хархис муухай ябуулгануудые үйлэдэн, бусад арадуудай, һайн һайхан хүсэл бодолтой олон миллион хүнүүдэй зүгһөө дэмжэгдэжэ, туһаламжа абажа байһан арадые үгы хэжэ болохогүй гээд энэ үгэ элирхэйлнэ.

Олон жэлэй турша соо ээрхэг түримхэй ябуулгануудай үмэнэ оршоод байһан араб арадууд тухай бодомжолнобди. Өөһэдынгөө газар дайдаһаа үлдэгдэн намнагдаһан Палестинын арад тухай бодомжолнобди. Дүтын Зүүн зүгтэ дайн байлдаан боложо байна. Эгээл энэ үедэ хүнүүдэй ами наһан таһаржа байна. Танай өөһэдыгтнай үхибүүдтэл адли, һаял тал-мүл дүүгардаг боложо байһан бишыхан хүүгэд Вьетнамдахи үхибүүдые алахын тула буу зэбсэгүүдые бүтээдэг заводуудта хэгдэһэн бомбонуудаар, һомонуудаар алагдан, Дамаскын, Суэцэй үйлсэнүүдтэ хэбтэнэ бшуу.

Бидэндэ ямар ехэ харюусалгын буугаад байһыень энэ үдэр, манай Конгрессэй хүдэлмэреэ эхилжэ байһан үдэр һайн ойлгонобди. Эб найрамдалай ба зол жаргалай түлөө, ээрхэг түримхэй ябуулганууды болюулгахын түлөө, араб газар нютагуудые араб арадуудта бусаахын түлөө, Палестинын арадуудай үндэһэн эрхэнүүдые һэргээхын түлөө хүдэлөөнүүдые дэлхэйн арадууд дэмжэжэ шадаха, дэмжэхэшье ёһотой. **(Альга ташалга)**.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Советскэ Союзай ниислэл хото Москвада октябриин 25-да эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс нээгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй нээгдэжэ байһан үе харуулагдана.

Фототелеграфаар абтаһан зураг.

...ЛОНОЙ ОРОЛДОЛГООР

...эхи табан жэлэй ..., гурбадахи жэлдэ ...малшад муу бэшээр ... эдеэ хоолой зүйл- ...рэндэ худалдаха гүр- ...алай түсэбые үлүү- ...гээ. Нэн түрүүн ...73 онуудай үбэл- ...дэ бүхэсоюзна со- ...үрысөөндэ оролсожо, ...үртэ, фермэ, отара, ..., түрүү малшад ... дүй түйлаад, юһэн ...эбые амжалтатай- ...эхэ хэрэгтэ гори- ... оруулаа,— гэжэ ... райкомой нэгэдэхи **Л. Б. Раднаев** ...илдхэл соо дурдаба.

Байгша ондо Баргажанай аймагай ажахынууд үнгэрһэн 9 һарада гүрэндөө 12,1 мянган центнер мяха худалдахаад, 13 мянган центнер худалдаа. Һү худалдаха түсэб — 100, үндэгэ — 108, ноохо — 115 процент дүүргэһэн байна. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхидэ орходоо аймаг дотор тугал, хурьган, поршоонхо һураггүй олон абтаа. Уһа үерэй болоһон, бэрхэтэй жэл байгаашье һаань, ажахынууд та нёдондонойхитой сасуулхада 20 мянган центнерээр ехэ үбһэн хуряагдаа, хоёр дахин ехэ силос дарагдаа. Таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнер ороһон абтаа гэхэ гү, али республика соо эгээл үндэр баян ургаса хуряагдаа,— гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Эдэ бүгэдэ нэн түрүүн ажалша бэрхэ малшадай, таряашадай шэн зоригтойгоор хүдэлһэнэй ашаар түйлагдаа.

Тиимэһээ КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгарһан түрүү малшадта СССР-эй орден, медальнуудые барюулхадаа, эрхим ажалайнь түлөө түрэл парти, правительствынгаа үмэнэһөө тэдэндэ гүнзэгы баясхалан хүргэжэ, саашадаа ходо элүүр энхэ, согтой хүхюун, нүхэдтөө ульгэр жэшээ харуулжа, социалис мүрысөөнэй манлайда ходоодоо ябахыень юрөөгөө.

Үндэр шагналда хүртэгшэдэй дунда Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Д. Б. Сундуев, Ажалай Улаан Тугай орденуудаар шагнагдаһан Баргажанай совхозой һаалиин фермые даагша С. Н. Гусев, Уланай колхозой түрүүлэгшэ С. Л. Гатапов, Хилганын колхозой хонишон А. Ш. Нимаев гэгшэд бии.

Түрүү малшадай зүблөөндэ хабаадагшадай зүгһөө Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадые даагша **А. Х. Раднаев**, Уланай колхозой түрүүлэгшэ **С. Л. Гатапов**, «Бурятцелинстрой» трестын Баргажнай СМУ-гай хүдэлмэрилэгшэ **Г. Л. Кудряшов** болон бусад үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад гансахан түйлаһан амжалтаяа тоолоод, түрүүшүүлээ магтаад лэ үнгэроогүй, дутуу дунданууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухайгаа, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухайгаа хөөрэлдөө. 1974 ондо мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга эдэбхитэйгээр баталан абаба.

Н. ГАЛДАНОВ,
«Баргажанай үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ХҮСЭН ДЭЭРЭЭ ХҮСЭ НЭМЭЭН...

...р Загарайн тосхон ... байндэрэйхеэр шэ- ... байба. Илал- ...итэ талмай дээрэ ...он. Энэ жэлэй урга- ...ада онсо шалгарһан ...байнернүүд В. С. ...XXI партсъездын нэ- ...олхоз), В. В. Че- ...ойн совхоз), ай- ... эрхимлэһэн һаа- ...Ц. Раднаева (Карл ...нэрэмжэтэ колхоз) ...уряа лозунгнуудаар ...һэн автомашина- ... байгаад, ёһолол хүндэлэлэй гороо хэбэ. Тэдэниие сугларагшад халуунаар угтаа.

Тэрэнэй һүүлдэ үнгэтэ хибэс дэбдиһэн харгы дээгүүр ябажа, ажалай түрүүшүүл соёлой ордон соо оробод. Эндэ аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн болоо. Малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, ямар үрэ дүн түйлаһан, ажахынуудта үшөө хэрэглэгдээгүй ямар арга боломжын бии байһан, саашадаа үшөө юу хэхэ тухай элидхэлшэ, аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник Н. И. Баиров үгэ соогоо дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Удаань КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысов СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншажа, аймагай колхоз, совхозуудай 22 түрүү малшадта Эхэ оронoй орден, медальнуудые барюулба. Эгээн түрүүлэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ухэршэн Д. А. Раднаевай энгэртэ Октябриин Революциин орден зүүлгэгдэбэ. Мүн «Гигант» колхозой һаалишан Ф. Т. Бородина, Эрхирэгэй совхозой һаалишан Б. Ц. Дондокова болон бусад Ажалай Улаан тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар шагнагдаа.

Тэрэнэй һүүлдэ 93 хүндэ «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэг, мүн олохон хүндэ ВДНХ-гай бага алтан, мүнгэн, бронзо медальнууд барюулагдаһан байна.

Зүблөөнэй түгэсхэлдэ сугларагшад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абажа, аймагайнгаа бүхы малшадые мүрысөөндэ жагсахынь уряалһан хандалга-бэшэг нэгэн дуугаар баталан абаа.

Б. ГОМБОЕВ.

ГОЛ ОЛЗОНЬ—ҮҮЛТЭРТЭ МАЛҺАА

НАРҺАТА. Манай штатнабэшэ корреспондент Александр Бабушкин ингэжэ мэдээсэнэ: Сагаан толгойто казах үүлтэрэй мал арбаад жэлэй туршада таһалгаряагүй үсхэбэрилдэг «Комсомольский» совхоз һүүлэй жэлнүүдтэ республикынгаа болон бусад область, хизаарнуудай колхоз, совхозуудта мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүдые олоор худалдажа, горитойхон олзо оруулдаг болоо.

Хүйтэн уларилтай Яруунада үсхэбэрилэгдэдэг иимэ үүлтэрэй мал гол түлэб хадалиг гү, али тала газарай бэлшээридэ манахада, ямаршье сагта шэгнүүрээ ехээр нэмээдэг, мяхалиг томо бэетэй байһаараа онсо илгардаг юм. Тиимэһээ «Комсомольский» совхозой үсхэбэрилһэн сагаан толгойто казах үүлтэрэй үхэрнүүдые худалдажа абагшад жэл бүри олошорно гээшэ. Жэшээлбэл, үнгэрһэн 6 жэлэй туршада тус ажахы бүхыдөө 800 буруу, хашараг худалдажа, Эхэ оронойнгоо зүг бүхэндэ эльгээһэн байна. Энэ табан жэлэй эсэс болотор үшөө 525 буруу буха, 900 эмэ хашараг, гунжа худалдахаар хараална.

Мүнөө дурсагдагша ажахыда бүхыдөө сагаан толгойто казах үүлтэрэй 6 мянган үхэр адуулагдана. Тиин саашадаа холимог, сэбэр үүлтэрэй мал улам олошоруулжа. Эхэ оронойнгоо ажахынуудай захилые дүүрэн хангахын тула совхозой малшад, мэргэжэлтэд горитойхон ажал хэжэ байнхай.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэрине бэелүүлхын түлөө

ҺАЙН ШАНАРТАЙ, ГОЁ ҺАЙХАН ЗҮЙЛНҮҮДЫЕ БҮТЭЭХЭ

Республикымнай нютагай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд партиин XXIV съездын табиһан шиидхэбэрине бодотоор бэелүүлхын тула техническэ дэбжэлтэ түйлаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциингаа шанар һайжаруулха арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ гэжэ оролдоно.

Министерствын мэдэлэй арба нэгэн предприяти, хоёр филиал арад зоной хэрэглэлэй эд бараа, хубсаһа хунар, мебель, шаажан гүйлгэһэн амһарта хэдэг, валенкэ дарадаг. Арад зоной улам ургажа байгаа эрилтэ хангаха зүйлнүүдые бүтээхэ гээшэ хүндэтэ зорилго юм. Арад зоной материальна байдал һайжаруулха гэһэн партиин XXIV съездын экономическа гол зорилго дүүргэхэ хэрэгтэ эд бараа бүтээдэг хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ мүн лэ ехэ.

Съездын табиһан зорилго бэелүүлхын тула хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнэдхэн байгуулха, шэнэ завод, фабриканүүдые бодхоохо, тэдэниие бүтээсэ ехэтэй техникээр хангаха хэрэгтэй. Ажаллахада таарууюу зохид эрхэ байдал хүдэлмэришэдтэ олгохо, продукциингаа ассортимент олошоруулха, шанарыень һайжаруулха гээшэ мүн лэ ехэ шухала хэрэг.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэтэй хамта предприятинуудые мэргэжүүлхэ, нэгэ гол шэглэлтэй болгохо гэһэн хараа зам баримталагдана. Тиигэжэ министерствын предприятинууд ямар нэгэ продукци үлүү ехээр бүтээн гаргаха гол шэглэлтэй болгогдоо. Оёдолой предприятинууд ассортиментын талаар мүн лэ мэргэжүүлэгдэө. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын оёдолой фабрика эрэшүүлэй үмдэхэ элдэб янзын, торгоншье, пумаажан шье самса оёхо шэглэл баримтална. Хүбөнтэй куртка фабрикын хоёр цехтэ оёгдодог болоо.

Улаан-Үдын энэ фабрика министерствын эгээл томо предприяти юм. Хэрэгтэй бүхы юумээр хангагдаһан бэлэдхэлэй цех эмхидхэгдээ. Эндэ бүд хэмжэгдэнэ, илгагдана, тэрээгээр хэды самсын оёгдохонь тодорхойлогдоно. Оёдолой һалбариин шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл фабрикада хэрэглэгдэнэ. Бүдэй үлэмжэ ехэ үртэһэ, тайрадаһа гаргангүйгөөр хубсаһа эсхэхэ гэһэн түрүү арга мүн лэ эндэһээ эхи заха абажа, министерствын оёдолой бусад предприятинуудта дэмжэгдээ. Республика доторoo эгээл түрүүшээр энэ арга хэрэглэхын тула фабрикын түлөөлэгшэд оронойнгоо түрүү предприятинуудта ошожо, дүй дүршэлтэйнь танилсаһан байна.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хубсаһа хунар олоор оёдог болохо зорилгоор оёдолой шэнэ гурим эндэ хэрэглэгдэжэ эхилээ. Урдань байһан оёдолой конвейернүүдэй орондо агрегатна поток эмхидхэгдээ. Хубсаһа бушуу түргэнөөр оёхо поток эрэшүүлэй самса оёдог цехтэ 1972 оной декабрьһаа нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Ажалай энэ түрүү дүршэл хэрэглэжэ, бүтээсэнь 20 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Басагадай һургуулиин формо, плати, халат, эхэнэрнүүдэй үмдэхэ пумаажан бүд плати, халат Бэшүүрэй фабрикада оёгдодог. Эндэ мүн лэ поточно арга хэрэглэгдэжэ эхилээ. Энээнэй ашаар ажалай гаргаша 40 процентээр бага болгогдоһон, тиигэжэ 115 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаһан байна.

Галуута-Нуурай оёдолой фабрика эрэшүүлэй хубсаһа оёхоор мэргэжэлүүлэгдэһэн байна. Фабрикын коллектив элдэб янзын костюм, үмдэ, һургуулиин костюм, хүнжэл оёхо мэргэжэл һайнаар шудалаа. Нимэ түхэлэй хубсаһан ноохон, пумаажан бүдөөр оёгдоно. Шэнэ арга хэрэглэхэ түрүүшын алхам фабрикада хэгдээ. Бүтээсэ ехэтэй поточно арга пумаажан бүдөөр үмдэ оёлгодо хэрэглэгдэжэ эхилһэн байна. Энэнь ажалай бүтээсые 33 процентээр дээшэлүүлээ.

Продукци бүтээлгые ехэдхэхэ арга олгодог поточно гурим министерствын ондоошье предприятинуудта хэрэглэгдэжэ байна. Сабхи оёдог, валенка дарадаг фабрикын үйлэдбэри оньһожоруулагдаа. Энээнэй ашаар цехүүдэй хүтэлбэри нарижуулан һайжаруулагдажа, 38 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абаха арга олгогдобо.

Ажалай эмхидхэл һайжаруулха, ехэ продукци бүтээхэ, шанарыень һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан хэмжээн министерствын предприяти бүхэндэ бэелүүлэгдэнэ. Алишье предприяти абажа хараа хада, шэнэдхэн байгуулгын, оньһожоруулгын хүдэлмэриин хэгдэжэ байһые обёорхоор. Тиигэнгүй аргагүй. Арад зоной ургажа байгаа эрилтые хангахын, элдэб янзын, гоё зохид хубсаһа оёхын, хэрэглэлэй бусад зүйлнүүдые бүтээхын тула үйлэдбэреэ нарижуулха, шэнэ онол арга хэрэглэхэ шухала болоно.

Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрикын продукци худалдан абагшадта һайн мэдээжэ болонхой. Сэбэр, холимол ноохоор нэхэгдэн оёгдоһон кофто, джемпер, үхибүүдэй костюм гэхэ мэтэ худалдаанда яһала гүйсэтэй юм. Энэ коллектив һайн шанартай, гоё һайхан трикотаж хубсаһа нэхэхын тула үйлэдбэридээ шэнэ арга, түрүү технологи хэрэглэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ шэнэ станок, автомат шахуу түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй үүсхэлээр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ мүрысөөн эндэ дэлгэрээ. Фангово цехэй түрүүшүүл нэгэнэй орондо автомат шахуу хоёр түхеэрэлгэ хангадаг болоо.

Шаажан гүйлгэһэн амһарта хэдэг Кировэй нэрэмжэтэ заводой коллектив элдэб янзын амһарта хэхые оролдоно. Тиихын тула амһарта галдадаг бүхы хуушан пеэшэнгүүд шэнэ, бүтээсэ ехэтэй пеэшэнгүүдээр һэлгэгдээ. Багахан цехүүд томодхогдоо. Хэбэй шэнэ цех баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан байна. Эндэ зуун тонны шэнэ пресс тодхогдоо, амһарта хэхэ лини шэнэдхэгдээ, пресс-дублернууд абтаа. Мүнөө шэнэ цех хэрэгтэй бүхы түхеэрэлгээр хангагданхай. Цехэй ашаглалгада оруулагдахада, шаажан гүйлгэдэг цехэй технологи нарижуулха болоо.

Тиигэжэ хатаалгын түхеэрэлгэ, хабхагуудта шаажан гүйлгэхэ конвейерна пеэшэн тодхогдобо. Эдэ бүгэдын ашаар заводто ажалай бүтээсэ 1969 онойхитой сасуулхада 38,7 процентээр дээшэлээ. Завод юһэдэхи табан жэлэй туршада амһарта хэлгые нэгэ мянган тонноор дээшэлүүлхэ ёһотой юм. Нимэ даабари дүүргэхын тула үйлэдбэреэ шэнэдхэн байгуулна, шэнэ түхеэрэлгээр хангана. Гэбэшье, заводой коллектив ажалдахи дутагдалнуудаа хүсэд зайсуулаагүй байһаар. Урданай мэтэ томо, хэдэн литр багтаамжатай кастрюли хэгдэнэ.

Хубсаһа хунар, трикотаж нэхэн оёхоһоо, мебель, амһарта хэхэһээ гадна министерствын зарим предприятинууд элдэб уран бүтээл, модо, шулуу, яһа хэрэглэн, сувенир гэхэ мэтые хэнэ.

Буряад арад холо урдын сагһаа уран бүтээл хэдэг байһан. Шулуун, яһан, модон дээрэ элдэб юумэ һиилэһэн зүйлнүүд, хутага, гааһан, эхэнэрнүүдэй гоелто, һиихэ, бэһэлиг гэхэ мэтые хэдэг эрхим мастернууд бии һэн. Арад зоной урданай бэлиг шадабариин искусство һэргээхэһээ гадна, социалис республикын шэнэ байдал, хүгжэлтэ харуулһан сувенир болохо элдэб шэнэ уран бүтээл хэхэ зорилго бидэнэй урда табигдаа.

Энэ зорилго мүнөө үедэ бүришье шухала болонхой. Байгал далай, тэрэнэй оршон байдалай газар, ой тайга олон хүниие һонирхуулна, тиимэһээ аяншалгын газар болгогдохо юм. Буряадай республика, Байгал тухай дурасхаал болохо гоё һайхан элдэб уран бүтээл хэхэ хэрэгтэй юм.

Арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээдэг манай коллективүүд урдаа байһан уялгаяа дүүргэхын тула бага бэшэ оролдолго гаргана. Худалдан абагшадай дура буляаха, гоё һайхан, һайн шанартай хубсаһа, трикотаж, гутал оёхын, мебель, амһарта хэхын тула олон асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй юм. Предприятинуудые шэнэдхэн байгуулха, хуушан түхеэрэлгэ, станогуудые шэнээр һэлгэхэһээ гадна кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ шухала.

Мүн үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэ нарижуулан һайжаруулха асуудал зүбөөр шиидхэгдээгүй һаа, урагшаа дабшахань бэрхэшээлтэй. Энэ асуудал мүнөө үеын зайлашагүй шухала эрилтэ болонхой. Хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха талаар шэнэ алхам энэ табан жэлэй туршада хэгдэхэ юм.

Манай министерствын предприятинуудай коллективүүд табан жэлэй түсэб дүүргэхэ байһандаа батаар этигэнэ. Энэ жэлэй юһэн һарын даабари 102 процент дүүргэгдээд, түсэбһөө гадуур 432 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа.

М. ЗАВГОРОДНЯЯ,
республикын нютагай промышленностиин министр.

ПРОФСОЮЗАЙ ОБКОМОЙ ПЛЕНУМ

Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной комитедэй пленум боложо үнгэрөө. Малай үбэлжэлгын үедэ ажаһуудалай, соёл болбосоролой, худалдаа наймаанай, медицинын талаар малшадые хангаха хэрэг һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал пленум дээрэ зүбшэгдөө.

Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн обкомой түрүүлэгшэ С. Б. Бальжинимаев юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ республикын малшадай түйлаһан горитой амжалтанууд тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Тиихэ зуураа малшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха хэрэг мүнөө үедэ ямар зэргын байдалтай байһые тодорхойгоор харуулһан байна. Малай үбэлжэлгын үедэ ажаһуудалай, соёл болбосоролой, худалдаа наймаанай, медицинын талаар малшадые һайнаар хангаха асуудалаар профсоюзай эмхинүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай тогтоо.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэнэй болоходо, Улаан-Үдын аймагай «Байкал» гэжэ һуралсалай ажахын һаалишан Л. Н. Седых, Ториин, Сэлэнгын, Анаагай совхозуудай рабочкомуудай түрүүлэгшэнэр П. Я. Кречетов, П. Ч. Базаржапов, Д. Ц. Цыренова, Кабанскын аймагай Байгал-Хударын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Я. И. Капустин болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

Энэ пленумэй хүдэлмэридэ медицинскэ, худалдаа наймаанай, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомуудай түрүүлэгшэнэр, Буркоопсоюзай түлөөлэгшэ хабаадалсаа.

Манай корр.

Коммунист тухай хөөр

ЗАЛУУШУУ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭ

Гусиноозёрск хотодо горитойхон барилга хэгдэжэ байнхай. Хайшаашье харахада, крануудай ута үлгүүрнүүд забдагүй эрьелдэн, хирпиисэ шабар, томо блогуудыешье үргэжэ, эндэ тэндэ табина. Томо томо гэрнүүд жэрылдэн бодоно.

Хотын зүүн заха багаар бүхэли микрорайон баригдажа байдаг. Үнгэрэгшэ үбэл тэндэхи гэрнүүд соо хүйтэншэг байгаа. Тиимэһээ гурбан котел табигдаха томо котельни баригдажа эхилээ һэн.

Энэ объектые хүйтэн болотор дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор Владимир Георгиевич Засухинай комсомол-залуушуулай бригада габшагай хүдэлнэ. Манай хүрэжэ ерэхэдэ, бригадын хүдэлмэришэд котельни соогоо ажаллажа байба.

Владимир Георгиевич гуша гаран наһанай, дунда зэргын бэетэй, дуугүйшэг, хурса харасатай, хүрибтэр шарайтай хүн. Бээлэйгээ абажа, тамхилха зуураа:

— Бригададамни 19 хүн. Булта залуушуул. «Үбгэд» гэхэдэ, минии наһанай үшөө хоёр хүн бии. Хүбүүд, басагадни һайн хүдэлнэ. Түсэбтэ даабарияа 120 процентһээ дээшэнь лэ дүүргээд байдаг. Эбтэй эетэйгээр хүдэлхэдөөл, ажалнай иимэ урагшатайгаар ябана бшуу даа, — гээд тэрэ бодолгото болонгёор хүдэлжэ байһан нүхэд тээшээ шэртэнэ...

1968 он... Найман залуухан хүбүүд, басагадые ажалда һургахаар даажа абаһан Владимир Засухин олониие гайхуулаа һэн. Тиимэ зантай хаана холо ошогдохо байгааб? Теэд Владимир Георгиевич холые бодоһон байшоо. Хэдэн жэл соо тэдэнээ шулуушанай хүндэ хүшэр ажалда һургажа, бултынь хоёрдохи разрядтай болгоо һэн. Тиигэжэ мүнөө алдаршажа ябадаг Засухинай бригадын гол тулгань бии болоо бэлэй.

1971 он... Засухинай бригадада комсомол-залуушуулай коллектив гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Тэрэ үшөө хэдэн хүбүүд, басагадые һурагша болгон абаба. Энэ үедэ бригада хүл дээрээ гаража, болбосоронги, ондоо бригаданuудта бэлэхэнээр булигдахаар бэшэ коллектив болонхой байгаа. Эгээл тиигэжэ ойлгоходоо, Владимир Георгиевич хүбүүд, басагадаа ажалай амжалтануудай үндэр тээшэ залаа һэн.

Бригадань олон үндэһэ яһатанһаа бүридэнэ гэбэлнай, алдуу гарахагүй. Эндэ буряадууд, ородууд, татарнууд, кореец хүдэлнэ. Тэдэнэр нэгэн бүхэли, эбтэй эетэй, нэгэ бүлэ шэнги коллектив болоод, хамтынгаа хэрэгэй түлөө, ерэхэ сагай һайхан жаргалай үндэһэн һууриень барижа байна ха юм даа.

Энээн тухай хэлэхэдэмнай, бригадирынь энеэбхилээд:

— Манай гүрэн соо иимэ юумэн юрэнхы хэрэг болонхой ха юм даа, — гээ һэн.

Владимир Георгиевич 1960 оной намар Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводто паровознигоор хүдэлжэ, эндэһээл ажалайнгаа намтар эхилээ бэлэй. Һүүлдэнь сэрэгэй уялгата албанда татагдаад, Красноярск хотодо алба хэжэ байхадаа, шулуушанай мэргэжэл шудалаа. Тэрээнһээ хойшо мастерогоо гарһаа алдангүй элдэб барилганууд дээрэ хүдэлжэ, олон тоото гэрнүүдые бодхоолсоһон байха.

Арбаад жэлдэ шулуушанаар хүдэлхэдөө, дүй дүршэл, дадал шадабаринь улам баяжаа. Тиимэһээ залуу басагадые һурагшадаар абахадаа, өөрынгөө хүсэ шадалда этигэнги байгаа юм бээз. Энээнэй хэр зэргэ үндэһэтэй байһые саг лэ харуулха байгаа. Мүнөө тэрэнэй һурагшад ябаһан Наташа Акшеева, Зина Глазкова, Нина Дмитриева гэгшэд булта гурбадахи разрядай шулуушад болонхой, бригадирайнгаа эдэбхитэй туһалагшанарынь ха юм.

Владимир Засухин 8 класс дүүргэһэн. «Зүгөөр түмэр харгын техникумэй ... гын отделенидэ ... оронхой, мүнөө 3-... сада һуража байна ... шуулые бэрхэ хүдэ... болгон һургахын ... олон юумэ мэдэжэ ... лохо юумые ойлго... доор тайлбарилжа ... ёһотой. Энээниие ... жо абааб. Хүдэлжэ ... һурахада бэрхэ. ... раагүйдэ баһал ... бшуу» — гэжэ тэр... нэ. Тиимэһээл бр... луушуулаа «һураг... хододоо идхажа ба... нөө 3 басагад бр... хамта һурана. Эдэ... хи курсада орон... Комсорг Вера П... Люба Жвавая хоёр ... тэрэ техникумдэ ... наатай мүнөө но... байна. Хэдэн хүбү... гад дунда һургуу... хэеэ зэһэнхэй.

Владимир Геор... дүршэлтэй хүмүүж... багша байһаниинь ... элеэр харагдана. Б... хүнгэн солбоноор ... нэгэ жэгдээр хана... жол, бодхоожол ба... Раствор зөөжэ яба... гадай нэгые дуу... раад, Засухин тэрэ... луушанай «нюу... харуулна. Басаган ... шье урда зааба... байгаа хаш, яһала ... тэй. «Өөрөө бэез ... дэлхөөр болоо бэ... гэхэдэмни: «Үшөө ... даа, «долоо дахин ... нэгэ дахин тайра» ... Тон наринаар, ня... ран түдэгэсэнгүйгөө ... дэг болоходонь, ажа... бихаб. Мүнөө дээр... хал, һурахал хэр... гээ һэн.

Засухинай брига... хад жэлэй дүнгөөр ... барилгын управлени... гэдэхи һуурида гар... дэлэлэй грамота, шанда хүртөө һэн. ... басагадынь багша ... омогорхонгёор ... «бригадирнай Ажал... Тугай орденой кава... энээниие бү марта... даа» гэлдэн байхые... хадаа, үнэн дээрэ ... (33-тай) хүн үнэхэ... залуушуулда дүты... ёһотой хүмүүжүү... болонхой юм бай... ойлгохоор байгаа ...

Бригадынь гэшүү... хүдэлмэриһөө сүлөө... баһал гуримтай. һу... ниинь неделиин 3-... шье һаань, ном дэ... ха ёһотой. Энээндэ ... өөрөө жэшээ хару... ха. Заримдаа Сурха... ошожо амардаг, ки... тадаа ошодог, унша... тухайгаа хөөрэлдөө... хэдэг, шефтээ, аба... гуулидаа ошожо, ... али болохоор туһа... рилгашанай мэргэж... ратай үхибүүдые ... най мэргэжэлдэ ... түрүүшын хэшэ... үгэдэг юм.

Котельни соо ажа... дундаа. Энээн со... юумые октябриин ... лотор дууһаад байх... һэн тула бригада ... ралтай хүдэлнэ. ... Георгиевич нэгэ ... мастерок хайшан г... ха, хайшан гээд ... няажа, хирпиисэ һа... шаар һуулгахаб ... тэсэбэритэйгээр за... басаган эндэ һаяха... хаш даа.

1970 онһоо парт... шүүн, ГРЭС-эй ... управлениин парт... рогой гэшүүн Влад... оргиевич Засухин ... тэниие хүмүүж... ерээдүйн шэнэ шэн... тануудта зоригжуул... байна. Хэрбээ ям... ондоо барилга дээр... най һургаһан хүбү... гадтай уулзабал, ... гайхаарайгты. Энэ ... хорёод залуу шу... өөрынгөө мэргэж... гаа, дардам харгы... гажа табяа ха юм.

Ц. ЦЫРЕНДОР...
Сэлэнгын аймаг.

Үүсхэл гаргаһан ажахыда

АМЖАЛТААЯ ҮШӨӨЛ АРЬБАДХАХАБДИ

Үнгэрһэн 1972—1973 онуудай үбэлэй һаранuудай туршада мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абаха, гүрэндэ худалдалгые сэдхэхын түлөө дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ манай Бодонгуудай совхозой малшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, дам саашань республикынгаа малшадые социалис мүрысөөндэ оролсохыень урйһан юм.

Партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд ба совхозой мэргэжэлтэд малшадайнгаа дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһан, социалис мүрысөөнэй дүн сагтань гаргажа, түрүүшүүлые элирүүлдэг байгаа. Хараалһанаа бодото дээрэнь дүүргэхын тула тэмсэн, малшаднай муу бэшэ үрэ дүн туйлажа шадаа гэхэдэ алдуу болохогүй.

1972 оной хабар, зунай эхинэй ган гасуурта ехээр дайрагдажа, малай эдихэ тэжээл бага бэлэдхэгдэһэн байгаа. Тиигэбэшье малшаднай үбһэ тэжээлые гамтайгаар, зүбөөр хубаарилан, тусхай түхеэрэлгэ хэжэ, үбһэ һолоомые заабол хэршэжэ, силос талха тарянанай зүйлтэй худхажа эдеэлүүлһэнэйнгээ ашаар, малаа хүсэд оньһожоруулһан, дулаан байрануудсоо байлгаһанайнгаа, ажалдаа оролдосо ехэтэйгээр хандаһанайнгаа ашаа туһаар абаһан үндэр социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэв.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, түрүү малшан Сыбжидма Дармаева, мүн бэрхэ малшад Мария Будожапова, Шару Бадмаева, Будожап Данзанов болон бусад нүхэд үбэлэй һарануудай туршада хаража байһан үхэрнүүдээ таргалуулжа, үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 900—1000 граммаар нэмээһэн байна.

Хамта дээрээ гүрэндэ тушаагдаһан 500 толгой эбэртэ бодо малһаа 470-ниинь тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаагдаа гэхэ гү, али дунда зэргээр нэгэ толгойнь 388 килограмм болоһон. Энээнэйнгээ түлөө совхоз 60 мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа юм.

Нэгэдэхи отделениин малшад (эрхилэгшэнь нүхэр Жамбалтаров, фермые даагшань Чингис Цыренов) бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, ВЦСПС-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотада, мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Тэрэ тоодо олон малшаднай гүрэнэй орден, медальнуудаар шагнагдаа.

Эхэ оронойнгоо үндэр шагналда хүртөөд байхадаа, совхозой малшад хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр ажаллажа, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлые эрхим амжалтатайгаар үдэшэхэ гэжэ оролдоно. Эгээн түрүүлэн нийтынгээ адууһа малые элбэг, һайн шанартай үбһэ тэжээлээр хангахын тула бүхы арга боломжонуудые хэрэглэн, зун, намарай үедэ эршэмтэйгээр хүдэлөө. Байгша ондо 2631 гектар тарянанай ургасада авиаци хэрэглэжэ, буртаг үбһыень сэбэрлээбди. Мүн самолёдоор 145 тонно минеральна үтэгжүүлгэ 400 гектар тарянанай газар дээрэ тараагдаа, үшөө 320 га сабшалан дээрэ тиимэ үтэг жүүлгэ хаягдаа.

Эдэ бүхы ажал ябуулһанай ашаар мүнөө жэлдэ хэршье хура бороотой, хүндэ хүшэр байгаашье һаань, совхозой луговодууд, механизаторнууд һая наашадаа үзэг дөөгүй ехэ, хамта дээрээ 18 мянган центнер үбһэ хуряажа, гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 24 центнер үбһэ ургуулһан байна. Хонхолын отделени 5655 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй байбал, 10.258 центнер үбһэ һурилөө гэхэ гү, али гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 26 центнер эрхим шанартай үбһэ абаа.

Зарим луговодууд, жэшээлхэдэ, пенсионер Цырен-Доржи Дондубон Аяга гэжэ газарта 110 гектарһаа га бүхэнэй 32 центнер үбһэ ургуулаа, пенсионернүүд Цырендоржи Будожапов, Мижит Митыпов гэгшэд гектарай — 25,5 центнер, Раднаев Бимба, Чимит Батомункуев — 22 центнер, Эрдынижап Санжицыренов, Цыбикжап Цыбудеев гэгшэд — 17,9 центнер ургаса га бүриһөө абаа.

Совхозой механизаторнууд үбһэ хуряалгын үедэ үбһөө һайн шанартайгаар, богонихон болзорто хуряахын түлөө нилээдгүй оролдолго гаргажа, эршэ ехэтэйгээр хүдэлөө. Тусхайлбал, коммунист нүхэр А. Сукневай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан звенодо хамта арбан хүн хүдэлжэ, үбһэ богонихон болзорто, 15 үдэр соо 10,2 мянга үлүүтэй центнер үбһэ хуряагаа гэхэ гү, али хүн бүхэниинь 1000 центнер үбһэ һурилһэн болоно. Тиигэжэ бэлэдхэһэн үбһэнэйнь центнерэй өөрынь үнэ сэн 3 түхэриг 50 мүнгэнэй болоо. Энэ звенодо һайнаар хүдэлһэн механизаторнуудые нэрлэбэл, Михаил, Владимир, Сергей Сукневтан, Мунко Дамьянов, Пурбо Доржиев гэгшэд социалис мүрысөөндэ табан үдэрэй дүнгөөр гурба удаа илажа, совхозой дирекциин, партийна комитедэй, комсомолой эмхиин дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Мүнөө үедэ механизаторнууд хонишодой бригаданuудта зелёнко зөөжэ дүүргээд, поли дээрэхи һолоомые малай байрануудта оруулна.

Хэрбээ нёдондо совхоз дотор 3000 тонно силос дарагдаһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 6000 тонно силос нүхэндэ хэгдэнхэй гэхэ гү, али гансашье үнеэд, шахамал малда эдюулхэ бэшэ, хонидто үгэлсэхэ силос бии.

Энэ жэлдэ ороохо тарян жэгдэ бэшээр эдеэшэжэ, тэрээниие хуряалгада олон бэрхэшээл ушараа. Мүнөө үедэ совхозой тоог дээрэ нилээд ехэ тарян оронхой. Тэрэнһээ 7 мянган центнер шэниисэ үрэһэндэ хаажа, түсэбөө дүүргээбди. Тоог дээрэ таряа саг соонь сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри үдэр һунигүй ябуулагдана.

Совхозой дүршэл ехэтэй комбайнернууд Сергей Вакарин, Павел, Цыденов, Дамба Цыбикдоржиев болон бусад үдэр бүриингөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө үедэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 14—15 центнер тарян хуряагдана. Ургаса абтажа дүүрэхэ ойртоо. Таряа хуряалгада туһалалсахаяа ерэһэн Улаан-Үдын 1268-дахи автоколоннын жолоошод нүхэд Митрофанов, Меркулов, Зандеев, Сизых, Черных гэгшэд онсо шалгарна. Тиихэдэ Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй студентнэр (багшань Г. Д. Смелов) ехэ һайнаар, магтаалтайгаар хүдэлжэ, нилээд ехэ таряа сэбэрлээ.

Иигэжэ мүнөө жэл нийтын адууһа малые элдэб янзын, һайн шанартай тэжээлээр хүсэд хангаха арга боломжотой болонхойбди. Октябриин нэгэнһээ 300 үхэр шахан таргалуулагдахаар табигдаад, һайнаар эдеэлүүлэгдэнэ. Үбэлэй һаранuудта хамта дээрээ 1000 үхэр шахан таргалуулхаар хараалнабди. Үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ, малай байра соохи хүдэлмэри оньһожоруулагдана. ТСН заһабарилагдажа дүүрээ. Хуурай тэжээл буйлуулха тусхай түхеэрэлгэ, мүн хоёр фермэ соохиие дулаасуулха түхеэрэлгэ, тэжээлэй кормоцех соо зайн галаар уһа бүлеэдхэхэ, малай бүлэг бүлэгөөрөө уһалха автопоилка, вентиляторнууд гэхэ мэтэ тодхогдожо байна.

Энээнэй ашаар намартаа, үбэлдөө үхэр малай ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха талаар урдаа табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, бага гаргашатайгаар эдеэ хоолой зүйл ехээр үйлэдбэрилжэ, табан жэлэй шиидхэхы, үшөө нэгэ жэл — 1974 оной түсэб, уялгануудые эрхимээр дүүргэхэ үндэһэ һуури табихабди.

Д. ЦЫДЕНЖАПОВ.
Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой директор.

Табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэбүүд болон социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэһэн промышленностиин, барилгын ба транспортын хүдэлмэришэд, үүсхэлшэд болон түрүүшүүлдэ нэрэ хүндэ, алдар соло!

(Агууехэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уриануудһаа.)

УЛААН-ҮДЫН ноохо угаадаг фабрика тогтоһоор һаял арба гаран жэл боложо байгаашье һаа, эршэтэ халуун ажалаараа республика дотороо, мүн хүршэ область, хизаарнуудаар алдар сууда гаража байнхай. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Юундэб гэхэдэ, предприятиин коллектив уялга, түсэбүүдээ жэл бүри амжалтатайгаар дүүргэжэ, даабариһаа гадуур ехэ продукци үйлэдбэрилнэ бшуу.

Иимэ ехэ ажал хэрэгүүдые бэелүүлэн, түрэл предприятияа алдаршуулжа байдаг ажалай түрүүшүүл эндэ олон юм. Ноохо илгагша Ольга Харламповна Башинова эдэнэй нэгэн болоно. Тэрэ үдэрэйнгөө нормо хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Наймадахи класс гү, али дунда һургуули дүүргээд, хүдэлхэеэ ороһон залуушуулда дүй дүршэлөө дамжуулан үгэдэг, мэргэжэлдээ һургадаг юм.

Ольга Харламповна найман жэлэй турша соо эндэ ажаллахадаа, нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Эгээл нимэһээ сут хүдэлдэг нүхэдэйнгөө нэрэ хүндэдэ хүртэжэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ноохо угаадаг фабрикын түрүү хүдэлмэрилэгшэ О. Х. Башинова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МҮРЫСЭГШЭД УРМАТ

ХОРИ. (**Хүдөө бэшэгшэ Д. Доржиев**). Хүнды гэжэ газарта үбэлжэдэг ахалагша хонишод Ойдоп Тагаров, Самбу Сойжонов гэгшэдэй даадаг бригадын хонишод жэл бүри эрхим амжалта түйладагаараа холуур суурхадаг болонхой. Нёдондо эндэхи хонишод үбэлжэлгэсэ эмхитэй һайнаар үнгэргэһэнэй ашаар 100 эхэ хонин бүриһөө 100—103 х... жүүлжэ, хонин бүр... бан килограмм ... хайшалжа абаһан ...

Эдэ үдэрнүүдтэ ... дагша бригадануу... шод хонидоо иску... аргаар үрэжүүлхэ... гаар үбэлжэлгэдөө ... үблэ, һөлөөмө, ве... заагаа зөөжэ, туха... лана.

Партийна организацинуудта

АЖАЛААР АЛДАРШАҺАН ГАБЬЯА

Ленинград хотын «Русский дизель» заводто партийна шэнэ билет слесарь-наладчик А. В. Пашковский Леонид хүбүүнтээ эгээл түрүүлэн абаа һэн.

А. В. Пашковский энэ заводто аяар 50 жэлдэ хүдэлжэ байна. Эдэ үнгэрһэн бүхы жэлнүүдэй туршада энэ хүдэлмэришэн мэргэжэл шадабаряараа, ажал хэрэгээрээ суурхан хүдэлжэ ябаа. Эрхим токарь, шадамар слесарь. Иимэ бэрхэ хүнүүд тиимэшье олон бэшэ ааб даа. Мастераар хүдэлһэн, заводой ФЗУ-гай директор, цехэй начальнигшье байһан. Али зэргын олон һурагшадтай гээшэб? Тооложо барашагүй.

Леонид хүбүүнэйнгээ энэ заводто хүдэлхөөр абтахадань Алексей Васильевич нэгэ цехтэ суттаа хүдэлдэг урданай нүхэр болохо Игорь Александрович Лакшинай һурагша болгон табяа һэн. Леонид лекальщик мэргэжэл шудалха хүсэлэнтэй байгаа. Теэд «Русский дизель» заводто Лакшинһаа үлүүгээр энэ хэрэг шудалһан хүн үгы байгаа ха юм. Тиихэдэ энээн тушаа хэншье мэдээгүй байгаа. Харин мүнөө хүбүүниинь эсэгэ мэтэ эгээл эрхим лекальщик болонхой.

Пашковскитон тухай хөөрэлдөөнэй болоо сагта, имагтал тэдэниие магтаһан, сольень дуудаһан лэ үгэнүүд соностохо байха. Алексей Васильевичай Нина басаган энэ заводто найман жэлэй туршада копировщигоор хүдэлөө юм. Хоёрдохи Валентин хүбүүниинь слесарь байһан, мүнөө инженер. Эгээ бага Геннадий хүбүүниинь Леонидой бригадада баһа лекальщигаар ажаллана.

Пашковскитон иигэжэл ажал хэрэгээрээ алдаршаһан хүдэлмэришэд. Гуша гаран жэлэй урда тээ Алексей Васильевич завод соогоо эгээл түрүүлэн «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаа бэлэй. «СССР-эй Хүндэ машина бүтээлгын министерствын социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн нэрэ зэргэ тэрээндэ хоёр дахин олгогдоһон юм. Дайнай һүүлээр заводые һэргээн бодхоожо байһан жэлнүүдтэ А. В. Пашковский «Русский дизель» заводой партийна организациие ударидаа. Хэдэн жэлэй туршада завкомой түрүүлэгшэ байгаа. Заводой коммунис ажалай түрүүшын ударнигуудай нэгэн Леонидые нүхэдынь цехэй партийна бюрогой гэшүүнээр һунганхай юм.

Мэргэжэл түгэс шадабари ажал хэрэг, нийтын ехэ эдэбхи хадаа коммунист эсэгэ хүбүүн хоёрой гол шэнжэ шанарынь болоно. Энээнэйнь лэ түлөө заводой ажалшад тэдэниие хүндэлнэ. Алексей Васильевич слесарь-наладчигай хүндэ хүдэлмэриһөө болижо, шадалайнгаа зэргээр ондоо хүнгэншэг ажал өөртөө шэлэхэ дүүрэн эрхэтэй. Теэд арбан табан жэл соо хэжэ байһан хүдэлмэреэ орхихо сэдьхэл тэрээндэ бүри байхагүй. Тиигээдшье энэ хүдэлмэриие Алексей Васильевичтал адляар шудалһан хүн завод соо олдохошьегүй хаш. Хэн нэгэ станочник ядалдахадаа, Алексей Васильевичта заатагүй хандажа, һургаал заабари абаха. Тэрэнэй ухаалан зохёоһон резецые заводой токарь бүхэн хэрэглэдэг, гагнууриин зүйдэлэй болдирууе сэбэрлэдэг оньһон зэмсэг бүхы ороной заводуудта мэдээжэ болонхой бшуу. Тиихэдэ шэрэм шудхалаа отолдог хүдэлмэришэнэй ажалладаг газарта тодхоһон түхеэрэлгэ урлаһанайнгаа түлөө А. В. Пашковский СССР-эй ВДНХ-гай медальда хүртэһэн байна. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо Алексей Васильевич урлан нарижуулгын арбан дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Леонид хүбүүниинь эсэгэһээ заашье гээгдэнэгүй. Тэрэ эрхим бригадирнуудай нэгэн. «Табан үдэрэй ... дүрбэн үдэрэй ... дүүргэхэ» гэһэн ... гаһан коллективые ... тэлбэрилнэ. Эндэ ... лэгшэ бүхэн үдэрэй ... бариие 150 проце... шэнь дүүргэдэг юм.

Эсэгэ, хүбүүн П... тон завод соогоо ... рүүлэн Ильичэй ... тай партийна биле... бариба. Ажалай ... тартайл һэн тулада ... иимэ ехэ этигэл ... да, нэрэ хүндэ ... бшуу.

А. Р...
ТАСС-...
Ленинград.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ, АРАДУУДАЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

...фашис урбалтын hүүлээр ...зониие олоор алажа хю... байhан, зэрлиг муухай ...гэнүүдэй хэгдэжэ бай... орон, концентрационно ...нуудай орон болоhон ...тухай бодомжолнобди. ...бидэ зүрхэ сэдьхэлээ ...Чилитэй, Чилидэхи эсэр... хабаадагшадтай ...бди. (Альга ташалга). ...илан мандаха, фашис ...хэзээдэшье илахагүй! ...энэ Конгресс эли... баталаг лэ! (Альга ...лга).

...бидэ Сальвадор ...ендэ, Пабло Неруда ту... боложо байнабди. ...ташалга) Бултадаа ...бодоно). Эдэниие ...мэдэхэ, гарнуудыень ...адхаhан, оло да... нюур нюураараа ...хөөрэлдэhэн ...бди. Президент ...вадор Альен... ...түг шэнэ байдал бай... ...эрмэлзэн хүсэhэн, ...хүүгэдэйнгээ хэзээдэ... ...хоохон бай... ...тула зөөри зөөшөө ...матэлдэ абахые ...оролдоhон арад бү... ...туг болоно. Поэт, Эхэ ...хүбүүн ...Неруда тухай бодожо ...Бидэнэй дурладаг ...тэрэ Эхэ орон... ...дуратай байгаа, тэрэнэй ...нюдэнүүднай ...дүүрэдэг, зүрхэ ...этигэл найдалаар ...бэлэй.

...Чандра бүхы дэлхэй ...мэдээжэ болоhон Чилиин поэт Пабло Неруда тухай зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн дурсахадаа, тэрэнэй шүлэгүүдhээ мүрнүүдые сээжээр хэлэнэ.

Аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной ёhо гурим тогтоохо, энэ ехэ түбиие сэрэгэй харша бүлэглэлнүүд болгон хубаардаг ябадал эсэслэн зайсуулха гэжэ эрмэлзэгшэ дэлхэйн бүхы арадууд тухай Европын арадууд тухайда мүнөө hанал бодолоо хандуулжа байнабди. Угаа ехэ түйлалтануудтухай, Европын арадуудай хубитаяа ехээр оруулhан илалта, Европын ба бүхы дэлхэйн арадуудай эб найрамдалай хэрэгэй ехэ илалта болоhон, Европодо аюулгүй байдал хангаха зорилготой зүблөөнэй хүдэлмэриин эхилhэн тухай омогорхолтойгоор дурданабди. «Хүйтэн дайнай» үе сагые арадууд дахинаа тохёолдуулхагүй байха гэжэ «хүйтэн дайнай» тала баригшад мэдэг лэ! Европодохи аюулгүй байдалай харилсаа холбооной суртал бодолой илан мандахын түлөө тэмсэнэбди, аюулгүй байдалай энэ суртал бодол ба гол ёhонуудай бусад түбинүүдтэ бэелүүлэгдэхыень мүн лэ хүсэнэбди, — гэжэ үгээ үргэлжэлүүлбэ.

Азиин арадууд тухай, миниитүбиин арад зон тухай, империалис зонхилолго, мүлжэлгэдэ эсэргүү, шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүү тус арадай агууехэ тэмсэл тухай шэбшэн бодоноб. Панчо Шилын, Бандунгын гол ёhонуудые, амгалан гуримаар, зэргэ оршолгын гол ёhонуудые үндэhэ болгодог, Азидахи аюулгүй байдал хамтааран сахиха гурим Азиин бүхы оронуудай олон миллион зонтой арадта тон шухала байна.

Африкын арадууд тухай, hаяшаг бэеэ даадаг болоhон, империализмын ба дарлалтын hүүлшынь түшэг тулгуурие үгы хэхын, арадуудта сүлөө олгохын тула урагшаа омог дорюунаар дабшагша агууехэ шэнэ Африкын арадууд тухай шэбшэн бодоноб. (Альга ташалга).

Африкын арадуудай арадай-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй илалтые амаршалнабди. өөрын, шэнэ бэеэ даадаг гүрэн тогтоогшо Гвинейн-Бисаугай Республикын арад зондо түбхын түрүүн, түрүүшын ээлжээндэ амаршалганууд хүргэнэбди. (Альга ташалга.) Энэ ороной арадай-сүлөөрэлгын тэмсэлэй элитэ мэдээжэ вождь Амилкар Кабралтай Конгресс тухай хөөрэлдэhэнөө hананаб. Тэрэ хүн мүнөө бидэнэй дунда үгы. Манай хамтын оролдолго хүсэлэлгөөр бэлдэгдэhэн энэ Конгрессэй нээгдэхые, хүлеэгдэhэнhээ үлүү ехэ амжалтатайгаар үнгэрхыень харахадаа, али тухай баярлаха байгааб. Амилкарай ехээр дурладаг, бэеэ даадаг Гвиней Бисаугай мүндэлhые бүхы дэлхэйн тэмдэглэн hайндэрлэжэ байhан үдэрнүүдтэ энэ Конгрессээ үнгэргэжэ байнабди. Тиин, энэмнай, үнэндөө, амгалан байдалай илалтын конгресс болоно.

Дэлхэй дээрэхи бусад бүхы арадууд мэтээр, шэнэ байдал мандуулхын түлөө тэмсэжэ байгаа арад тухай, Америкын Холбоото Штадуудай арад зон тухай шэбшэн бодонобди, — гэжэ Р. Чандра үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Шэнэ Америкые, дэлхэйн арадуудтай гар гараа барилсан урагшаа дабшаха ёhото Америкые амаршалнабди. (Альга ташалга).

Бидэнэрэй суглараад байгааша агууехэ ороной арад зон тухай — Советскэ Союз тухай түбхын түрүүндэ, таанад бүгэдэн шэнгеэр шэбшэн бодоноб. Энэ орон али тухай hайн hайхан, эб найрамдалай хэрэгтэ али тухай үнэн байнаб! Олон миллион совет хүнүүд манай Конгрессэй бэлэдхэлдэ хабаадаа. Энэ ушар бидэниие гайхуулаагүй. Юундэб гэхэдэ, Совет гүрэнэй тогтоогдоhон үдэрhөө хойшо тус орон амгалан тайбан байдалые ажал ябуулгынгаа программын гол зүйл болгонхой. Советскэ Союз эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулхын түлөө, амгалан гуримаар зэргэ оршолгын гол ёhонуудай илан мандахын түлөө, национальна бэеэ даадаг байдалай түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудай илалта туйлахынь түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр шармай тэмсэжэ, уласхоорондын оршом соо мүнөөнэй шэнэ амисхаал дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ онсо ехээр хубитаяа оруулhан байна.

Тус Конгресстэ ехэ анхарал хандуулhанайнь түлөө совет арадта, Советскэ правительствада, Советскэ Союзай Коммунис партида, мүн бэеэрээ хабаадаhанайнь түлөө Леонид Ильич Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан бүхы делегадуудай үмэнэhөө үшөө дахин элирхэйлэн мэдүүлхые хүсэнэб, — гэжэ Р. Чандра хэлэбэ. (Альга ташалга).

Манай Конгресс бүхы хүсэнүүдэймнай хоорондын, бүхы эмхинүүдэймнай хоорондын шэнэ, бүри эдэбхитэй харилсаа холбооной үүдэ нээхэнь гэнэбди. Бидэнэр бүгэдын хабаадажа болохо, хабаадаха ябуулгануудай агууехэ шэнэ программа бэлдэхэ арга боломжонууд бии болохоор байна. Манай Конгрессэй хүдэлмэри үргэлжэлхэ, манай харилсаа холбоон элдэб түхэл маягуудтайгаар үргэлжэлхэ гээд уридшалан мэдэнэбди.

Тохёолдоhон арга боломжые хэрэглэн Уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй талаар бүхы ханинартаа онсо баяр баясхалан дахинаа хүргэхыемни, тэрэнэй гэшүүдhээ гадна, мүн ушар удхыень hайнаар ойлгожо, комитедтэ дэмжэлгэ үзүүлhэн, Конгресс зарлаха ба үнгэргэхын тула угаа ехэ хүдэлмэри ябуулалсаhан олон мянган хүнүүдтэ баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Үгэээ ойлголсолгын, батэ нэгэдэлэй, хани барисаанай, хүндэлэлсэлгын, ехэ харюусалга, ойлгоhон хараа бодол Конгрессэй үедэхи хүдэлмэриемнай тодорхойлхо байха гээд найданаб.

Мүнөөнэй Конгресс амгалан байдал хамгаалагшадай конгресс байхаhаа гадна, мүн амгалан байдал зохёон байгуулагшадай конгресс болоно. Шэнэ байдал зохёон байгуулха, хангаха арга боломжонуудые бии болгохо али тухай алдартай hайхан арга боломжо урдамнай нээнэб!

Хүндэтэ делегадууд! Тиимэ шэнэ байдалые хамтадаа зохёон байгуулаял. Тиигэжэ шадагдаха гээд этигэнэб. Шэнэ байдал, бэеэ дааhан байдал түйлажа, хүн бүхэндэ үнэн зүйтэй байдал хангаха арадуудай хаба шадалда этигэлээр нэбтэрhэн эрэшүүл ба эхэнэрнүүд эндэ сугларба.

Дэлхэйн арадуудай Генеральна Ассамблей мандаха болтогой! (Альга ташалга).

Амгалан байдал хамгаалагшадай, зохёон байгуулагшадай Конгресс мандаха болтогой! (Альга ташалга).

Амгалан байдалай Илалтын Конгресс мандаха болтогой! (Удаан альга ташалга).

***

Удаа тээнь Шон Макбрайд үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдээсэбэ: Конгрессэй нэрэ дээрэ олон тоото амаршалганууд ороод байна. Финляндиин премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Ахти Карьялайнен, Панамын правительствын толгойлогшо, генерал Омар Торрихос Эррера, Бангладешэй Арадай Республикын премьер-министр шейх Муджибур Рахман, Либериин президент Уильям Толберт, Ирагай Республикын президент Ахмед Хасан аль-Бакр, Ирагай Революционно командованиин Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Саддам Хусейн, Урда Вьетнамай Республикын Революционно сэг зуурын правительствын түрүүлэгшэ Хюинь Тан Фат, Сьерра Леониин Республикын президент Сиак Пробин Стивенс, Вьетнамай Демократическа Республикын премьер-министр Фам Ван Донг, Кипрэй Республикын президент, архиепископ Макариос, Индиин Республикын премьер-министр Индира Ганди, Чехословакиин Социалис Республикын президент Людвик Свобода, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Густав Гусак, Малагасийска Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Дидье Рацирака, Лаосой патриотическа фронтын Революционно комитедэй түрүүлэгшэ Суванавонг, ПОРП-ын ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Эдвард Герек, Камбоджын гүрэнэй толгойлогшо принц Нородом Сианук, Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ, БКП-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Тодор Живков, Индиин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх, ВСРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, СЕПГ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Эрих Хонеккер ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Вилли Штоф, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Хорст Зиндерман, ГДР-эй Национальна фронтын Национальна Соведэй түрүүлэгшэ Эрих Корренс. Египедэй Араб Республикын президент Анвар Садат, Малиин Республикын гүрэнэй толгойлогшо Муса Траоре, Ганын Национальна абаралгын Соведэй түрүүлэгшэ И. К. Ачампонг, Перугэй Республикын президент, дивизионно генерал Хуан Веласко Альварадо гэгшэд амаршалга эльгээгээ.

Түрүүлэгшэ Ромеш Чандра Конгрессэй нэрэ дээрэ амаршалга эльгээгшэдтэ баясхалан хүргэбэ.

ООН-ой Генеральна секретарь Курт Вальдхаймай нэрэhээ ООН-ой генеральна секретариин туhалагша Хабиб Харра, Африкын нэгэдэлэй эмхиин үмэнэhөө ОАЕ-гэй генеральна секретариин орлогшо Питер Ону, ЮНЕСКО-гой үмэнэhөө ЮНЕСКО-гой Генеральна секретариин түлөөлэгшэ Пьер Либар гэгшэд Конгрессые амаршалба.

ВФП-гэй генеральна секретарь Пьер Жансус Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн VIII конгрессэй эльгээhэн бэшэгые уншажа, Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессые Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин үмэнэhөө амаршалаа.

Конгрессэй хүдэлмэри октябриин 26-да үргэлжэлөө.

* * *

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс октябриин 26-да Москвада хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Фашис диктатурада эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа Чилиин арадтай hаналаа нэгэдэн дэмжэлгэдэ зорюулагдаhан заседани Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо эхилээ. Бэлэдхэлэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресстэ туhа хүргэхэ Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ М. В. Зимянин эхилэлгын тобшо үгэ хэлэжэ, заседани нээбэ. Тиигээд Чилиин Президент Сальвадор Альендиин hамган — О. Б. де Альендэдэ үгэ үгөө.

(ТАСС).

...ДЕЭ ХООЛ ...ЛБЭГ БАЙГ ЛЭ

...бажа байгаа юhэдэхи та... ...жэлдэ арад зоной хэрэг... ...ые бүхы шухала ...эр улам hайнаар ханга... ...болохо, эдеэ хоолой ...нүүдые элбэг дэлбэгээр ...ажа худалдаха тушаа ...С-эй XXIV съездын ...хабэринүүд соо онсо ан... ...табигдаhан байна. ...зорилгые бэелүүлхын ...худалдаа наймаанай ...зургаанууд, колхоз, ...совхозууд, хубиин ажахытай ...гэй зон булта нэгэ ад... ...хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр ...хэ болоно. Тиигээгүй ...най, эдеэ хоолой зүйл... ...магазинуудта, дэлгүүр ...ягаад элбэгээр оро... ...даа.

...эл тиимэhээ Улаан-Үдэ ...хүн зониие хүдөө ...hаа абтадаг эдеэ хоо... ...зүйлнүүдээр шадаал hаа, ...хангахын тула ма... ...колхозой түбэй дэлгүүр ...ubликынгаа арбан ажа... ...хэлсээ баталаа юм. ...хэлсээнэй ёhоор кол... совхозууд гүрэндэ ту... ...hаа үлүү гараhан, ...түргэнөөр наймаалагда... ...ёhотой продуктнуудые ...үүр дээрэ асаржа худал... ...гээшэ.

...hээ гадна, Улаан-... Бэшүүрэй, Кабан... ...Мухар-Шэбэрэй айма... ...сомоной Соведүүдээр ...уулан, тэндэхи колхоз-... ...совхозуудай хүдэл... ...шэдэй, бусад хүн зоной ...ойлгууламжын хүдэл... ...ябуулжа, колхозой тү... ...дэлгүүр дээрэ эдеэ хоо... ...зүйлнүүдые асаржа най... ...болохо ябадалые ...болохоор үргэдхэхэ гэ... ...оролдоhон байнабди. ...дэлгүүрэй хүдэлмэ... ...дэй дээрэ дурсагда... ...магуудта ябажа, хэ... ...хүдэлмэриинь зарим ...үрэ харагдажа эхилээ. ...оной үнгэрhэн юhэн ...соо Улаан-Үдэ хотын дэлгүүр дээрэ хүдөө нютагуудhаа 484 тонно элдэб малай мяхан, 92 тонно малай өөхэн, гахайн мяханай гадар, 122 тонно сагаан эдеэн, 23 тонно мед, 262 тонно талха, ороохон, 562 тонно элдэб янзын овощ, 2828 тонно хартаабха, 150 тонно фрукт, 75 тонно үрэ жэмэс, 340 мянган үндэгэн, 5366 поршоонхо асарагдажа, городой хүн зондо худалдагдаа.

Илангаяа Улаан-Үдын, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ажахынууд тэндэхи хүдөөгэй зон эдеэ хоолой зүйлнүүдые дэлгүүр дээрэ ехээр асаржа худалдаhан байна. Жэшээнь, гансахан Кабанскын аймагай колхоз, совхозууд колхозой түбэй дэлгүүр дээрэ шэнэ ургасын 40 тонно үгэрсэ асаржа наймаалhан байха юм.

Хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр үшөөл hайнаар хангадаг болохын тула Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй шиидхэбэриин ёhоор байгша оной октябрь hарын 6-hаа 10 болотор түбэй дэлгүүр дээрэ овощ наймаалха базаар эмхидхэгдэhэн байна. Энээндэ Горплодоовощторг, Горкоопторг, Военторг, ОРС-нууд хабаадалсажа, нилээд ехэ үгэрсэ, помидор гэхэ мэтэ овощ хүн зондо худалдагдаа. Хартаабха, овощ, фрукт худалдаха 41 наймаанай газар шэнээр эмхидхэгдээ hэн. Мүн энэ дэлгүүртэ Улаан-Үдын, Кабанскын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай колхоз, совхозуудай ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, өөhэдынгөө огородой эдеэ наймаанда дэлгээhэн байна.

Тусгаар овощ худалдаха дэлгүүр эмхидхэhэнэй аша үрэ элитээр харагдаа. Оройдоол дүрбэн үдэр соо Улаан-Үдын дэлгүүр дээрэhээ 122,3 тонно хартаабха, нилээд ехэ морковь, свёкло, hонгино, тэрэшэлэн шэнэ ургасын яблока, арбуз, виноград, гэхэ мэтэ хүн зондо худалдагдаа. Дэлгүүрэй боложо байhан үедэ Буряадай автотранспортын управлениин автомашинанууд ябажа, хүнүүдэй худалдажа абаhан овощ гэр гэртэнь зөөжэ үгэдэг байгаа. Тиимэ дэлгүүр эмхидхэгдэхэнь гэжэ урид радиогоор, телевиденеэр хүн зондо соносхогдоо hэн.

Овощ худалдаха дэлгүүрэй хажуугаар промышленна эд товарай наймаан үргэнөөр эмхидхэгдээ юм.

Городой хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр hайса хангахын тула байгша оной октябрь hарын hүүл багаар худалдаа-наймаанай организацинууд колхозой түбэй дэлгүүр дээрэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр гаргажа худалдаха юм. Эндэ элдэб эдеэ хоолой полуфабрикадууд, кулинарна зүйлнүүд наймаалагдаха болоно. Тэрэшэлэн энэ жэлэй IV кварталда, мүн ерэхэ жэлэй I кварталда дэлгүүрэй хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозуудта гаража, Улаан-Үдын дэлгүүр дээрэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые үшөө ехээр асаржа худалдадаг болохо хүдэлмэри эмхидхэхэ зорилготой.

Колхоз, совхозуудай, хүдөөгэй хүн зоной эдеэ хоолой зүйлнүүдые дэлгүүр дээрэ наймаалхаар асархадань тэдэндэ тусхай павильон нээжэ үгэхэбди. Тиихэдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаалхаяа ерэhэн колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй асарhан продуктыень hайнаар хадагалха хүдэлмэри эмхидхэхэбди.

Энээнтэй хамта эдеэ хоолой зүйлнүүдые городой дэлгүүртэ абаашажа худалдахадань али болохоор туhалдаг, илангаяа транспортаар хангадаг байг лэ гэжэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые гуйха байнабди.

Н. БОНДАРЬ,
Улаан-Үдын колхозой түбэй дэлгүүрэй директор.

СПОРТЫН hОНИН

ШАТАР. Шатараар бүхэсоюзна түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөнэй 15-дахи, 16-дахи наадан үнгэрбэ. 15-дахи турта дэлхэйн экс-чемпион Борис Спасский Виктор Корчнойтой тэнсэhэн байгаа.

Энэ турта Петросян Талиие шүүгээ. Смыслов — Полугаевский, Рашковский — Керес гэгшэдэй уулзалганууд тэнсэлгээр дүүрэбэ. Табан парти хойшолуулагдаа.

16-дахи турта мүрысөөндэ түрүүлжэ ябагшад яhала урагшатай hайнаар наадаhан байна. Григорян — Спасский, Петросян — Корчной, Керес — Смыслов, Тукмаков — Тайманов, Кузьмин — Таль, Полугаевский — Савон гэгшэдэй уулзалганууд тэнсэлгээр дүүрэбэ. Геллер — Свешниковые, Аверкин Белявскиие шүүбэ. Карпов Рашковский хоёрой парти хойшолуулагдаhан байна.

11 очкотой болоhон дэлхэйн экс-чемпион Спасский түрүүлжэ ябана.

***

ФУТБОЛ. СССР-эй түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөнэй октябриин 24-дэ Москвада болоhон наадандa Ереванай «Арарат» ЦСКА-гай футболистнуудтай уулзахадаа, 1:0 тоотойгоор илалта туйлаба. Түрүүшын таймай 33-дахи минутада Левон Иштоян бүмбэгэ үдьхэлжэ оруулhан байгаа.

Тиигэжэ hүүлшын наадаhай урда тээ «Арарат» 37 очкотой болонхой. Эгээл hүүлшын наадандa Ереванай футболистнууд Ленинградай «Зенидтэй» талмай дээрээ уулзаха юм. Удаадахи hуури эзэлжэ ябаhан Киевэй «Динамо» 34 очкотой.

(ТАСС).

Япон. Токио хотоhоо холо бэшэхэнэ оршодог Ирума гэжэ агаарай сэрэгэй баазын газар дээрэ нээгдэhэн авиаци ба космонавтикын уласхоорондын салондо найман орон 150 компани хабаадалсана. Совет «ИЛ-76», «ЯК-40», «ТУ-154» самолёдууд, «КА-26», «МИ-6» вертолёдууд эндэ харуулагдана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет шэнэ «ИЛ-76» самолёт Япондо.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАhАА
телефон·телеграф·радио

НЬЮ-ЙОРК

АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэ буудалдаа зогсоохо ба дайнай бүхы ябуулгануудые болюулха тухай Аюулгүйн Соведэй hүүлэй үдэрнүүдтэ абаhан тогтоолнуудые Израилиин сэрэгүүдэй эбдэжэ байhантай дашарамдуулан, Египедэй правительствын гүйлтаар зарлагдаhан Аюулгүйн Соведэй заседани октябриин 25-най үглөөгүүр болобо.

Буудалдаа зогсоохо тухай тогтоолой хүсэндөө ороhоной hүүлээр Египедэй талын энээниие нариhаар сахижа байхадань, Израилиин бронетанкова частьнууд авиациин дэмжэлгэтэйгээр Адаби портдо, мүн Суэцhээ урдуур ондоо хотодо доботолhон байна гэжэ Египедэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Эз-Зайят мэдээсээ. Египедэй сэрэгүүдые дайсан ракетээр буудаhан байна.

Израилиин сэрэгүүдэй hаад тойбо татаhан дээрэhээ Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноhоо хинан адаглахын тула ООН-ой адаглагшад тусгаар хараалагдаhан газарнуудтаа хүрэжэ шадаагүй гээд АРЕ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлээ. Эблэрэлгын лининүүдые хангахын тула оронуудайнгаа сэрэгүүдые Дүтын Зүүн зүгтэ эльгээхэ уряатайгаар Египедэй президент Советскэ Союзда, США-да хандаа гээд Эз-Зайят Аюулгүйн Соведтэ мэдээсэбэ.

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм үгэ хэлэхэдээ, ООН-hоо Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг бүлэг адаглагшадай толгойлогшо генерал-майор Э. Сийласвуотой сэг үргэлжын холбоотой байнаб гэжэ тэмдэглээ. ООН-ой адаглагшадай Египедэй талада хараалагдаhан газартаа ошоод байхадань, Израилиин түлөөлэгшэд адаглагшадые Суэцкэ каналай зүүн бэе руу гарган табяагүй гэжэ К. Вальдхайм мэдүүлбэ. Тиигэжэ октябриин 24-дэ Израилиин талада буудалдаа зогсоолгын газарнуудта адаглагшадые табижа шадаагүй байнабди гээд Генеральна секретарь хэлэhэн байна.

ООН-ой бүлэг адаглагшадые Суэцкэ каналай зүүн бэе руу Тель-Авив табяагүй, тэhэн буруушаалгые Израилиин түлөөлэгшэ сагааруулжа шадабагүй. Тэхэ зуура буудалдаа зогсоохо тухай тогтоолые Израилиин эбдэhэн ушарые ямаршье гэршэ баримтагүйгөөр арсаха hэдэлгэ гаргаа.

«Буудалдаа дары зогсоохо шухала хэрэгтэй гэжэ ойлгуулхын тула» Вашингтон Израилиин правительстватай зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байна гэжэ США-гай түлөөлэгшэ Дж. Скали мэдээсэбэ.

Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүдые Израилиин эбдэhэн ушар дайнай ябуулганууды болюулгада hаад тойбо татаха, буса гүрэнүүдэй газар дайда булимтаран эзэмдэхэ харата зорилготой байна гээд СССР-эй түлөөлэгшэ Я. А. Малик мэдүүлээ. Энэ политика эзэрхэг түримхэйшүүлэй hэшхэлгүй, харата муухай хүсэлэнтэй байые элирхэйлэн гэршэлнэ. Совет правительство, совет арад Тель-Авивай правительствын хорото муухай ябуулгануудые эрид буруушаан, дайнай ябуулгануудаа, харата хэрэгүүдээ дары болюулха, октябриин 22-то байhан газарнуудтань Израилиин сэрэгүүдые бусааха эрилтэ табина гээд Я. А. Малик тэмдэглээ.

Шиидхэбэринүүдыень Израилиин үгэ дуугүйгөөр бэелүүлхын тула Аюулгүйн Совет шиидхэхы, аша үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха ёhотой гэжэ совет түлөөлэгшэ хэлэбэ.

Заседаниин түгэсхэлдэ Кениин, Индонезиин, Индиин, Гвинейн, Югославиин, Суданай, Перугэй, Панамын делегадууд Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороо зүришэлдөөн тушаа тогтоолнуудайнгаа проектые Аюулгүйн Соведэй хаpалгада табиhан байна.

Аюулгүйн Совет октябриин 25-да Москвагай сагаар 17 час 30 минутада дахин сугларaa.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй 1973 оной октябриин 22-ой, 23-най тогтоолнуудые Израилиин бүдүүлигээр эбдэhэн тухай асуудалые хаража үзэхын тула Египедэй делегациин гүйлтаар зарлагдаhан Аюулгүйн Соведэй өөрсэ заседани октябриин 25-да Москвагай сагаар 20 час 15 минутада hэргээгдэбэ.

БУЭНОС-АЙРЕС

ЧИЛИИН ХУНТЫН „ШЭНЭ ГУРИМ“

ТАСС

Чилиин сэрэгэй хунта демократическа хүсэнүүдтэ эсэргүү харата ябуулгануудые, хардалга мүрдэлгэнүүдые эмхидхэн, орон доторoo «шэнэ гурим» тогтоожо үргэлжэлhөөр. Президент Сальвадор Альендиин правительствын засаглажа байха үедэ ажалшадай түйлаhан бүхы амжалтануудые үгы хэхын тула сэрэгэй хархис захиргаан элдэб хэмжээнүүдые абана гээд эндэ ороhон hүүлэй мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Арадай нэгэдэлэй правительствын ударидаха үеэр гүрэнэй мэдэлдэ ороhон хэдэн зуугаад фабрика, заводуудые урдын эзэдтэ бусаажа байна. Профсоюзай ажал ябуулгын бүхы онол арганууд үгы хэгдэнэ. Чилидэ hунгалта үнгэргэгдэхэгүй, профсоюзай нэгэдэлнүүд, тэрэ тоодо Ажалшадай нэгэдэмэл профцентр (КУТ) хоригдоо гэжэ сэрэгэй правительствын ажалай ба социальна хангалгын министр генерал Мари Маккей, Аандын нэгэдэлдэ хабаатай оронуудай ажалай министрнүүдэй (Венесуэлын ниислэл хотодо болоhон) зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлбэ.

Сэрэгэй хунта «шэнэ гурим» тогтоохоодоо, хархис захиргаанай ажал ябуулгада дурагүйдэhэн али бүхы ушарнуудые хэрэгы бүдүүлигээр дарана.

НЬЮ-ЙОРК

БУУ ЗЭБСЭГ ХУРЯАХА АСУУДАЛ ЗҮБШЭЛЭГДЭНЭ

ТАСС

Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудай нэгые — буу зэбсэг хуряаха асуудалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXVIII сессиин нэгэдэхи (политическэ) комитет зүбшэлжэ эхилбэ. Буу зэбсэг хуряалгын асуудал зүбшэлхэ бүхэдэлхэйн конференци зарлаха, буу зэбсэг бүтээн гаргалгын экономическа ба социальна хойшолонгууд, уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда энээнэй үзүүлдэг муу нүлөөн, буу зэбсэгээ бүгэдэ нииитээрээ, хүсэд дүүрэнээр хуряаха гэхэ мэтэ дэлхэйн арадуудай сэдьхэл хүдэлгэжэ, hанааень зобоожо байhан асуудалнууд комитедэй хүдэлмэриин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. Рощин эндэ үгэ хэлэхэдээ, буу зэбсэг хуряалгын талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлахын түлөө Советскэ Союз саашадаашье тэмсэхэ байха гэжэ тэмдэглэбэ. «Энэнь КПСС-эй XXIV съезд дээрэ hайшаагдаhан, Совет ороной эб найрамдалта программа дотор элирхэйлэгдэhэн СССР-эй залан сэхэ хараа шэглэл болоно», — гэжэ совет түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

САГААН БАЙШАНДА БОЛОhОН ЗҮБЛӨӨН

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон конгрессэй хүтэлбэрилхы 14 ажал ябуулагшатай Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тушаа зүблөөе октябриин 25-да үнгэргэбэ. Гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахиха талаар президентын туhалагша К. Киссинджер Сагаан байшанда болоhон зүблөөндэ хабаадаа.

Хөөрэлдөөнэй үедэ президент, гүрэнэй секретарь «Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухайда, дайнай ябуулгануудые болюулха, буудалдаа зогсоохо тушаа хэлсээнүүдые бэелүүлхын тула хэгдэжэ байhан дипломатическа хүсэлэл оролдолгонууд тухайда элидхэhэн байна» гээд түлөөлэгшэдэй палатын түрүүлэгшэ К. Альберт уулзалгын hүүлээр хэлэбэ.

ФУТБОЛ

НАЙДАЛТАЙГААР БЕЛГРАД ОШОХОНЬ

ТБИЛИСИ. (ТАСС). УЕФА-гай Кубогта хүртэхын түлөө ээлжээтэ наадандa (1) (16) Тбилисиин «Динамын» футболистнууд Белградай ОФК клубтай талмай дээрээ уулзахадаа, hураггүй булюу байжа, 3:0 тоотойгоор шүүбэ.

Нааданай эхилhэнhээ хойшо 25-дахи минутын ябажа байхада, айлшадайнгаа вратариин алдуу эндүүе hамбаашалжа, Кипиани толгойгоороо түрүүшын бүмбэгэ сохижо оруулаа. 10 минутын үнгэрэмсөөр добтологшо Гиви Нодия шалгарhан байна.

Хоёрдохи таймда талмайн эзэд, нүгөөдүүлэйнгээ саха руу оройдоол нэгэ бүмбэгэ сохижо оруулаа. 60-дахи минутада Леван Нодия илалтаяа батадхаба.

Вратарьнууд hайнаар наадаба

ПРАГА. (ТАСС). Европын чемпионуудай Кубок эзэлхын түлөө ээлжээтэ наадандa Ворошиловградай «Заря» Чехословакиин Трнава хотын «Спартагтай» уулзаба.

Нааданай эхиндэ талмайн эзэд булюу байдалтай байгаа. Уданшьегүй «Зарягай» футболистнууд хэдэ хэдэн орёо шанга добтолгонуудые хэжэ, наадаяа тэгшэдхэбэ.

Хоёрдохи таймда али алинииньшье тоо нээхэ аргатай байгаа. Эндэ талмайн эзэд — Василко, Адамец гэгшэд шанга сохилтонуудые хэбэ. Зүгөөр «Зарлагай» вратарь Ткаченко hайнаар наадажа, тоо нээлгээгүй.

Ехэ булюу байдалтай байбашье...

КИЕВ. (ТАСС). Футболоор УЕФА-гай Кубогта хүртэхын түлөө ээлжээтэ наадандa Киевэй «Динамо» Даниин «Б. К.—1903» командатай талмай дээрээ уулзаа. Эндэ Копентаген хотын командын вратарь Енсен саха руугаа оройдоол нэгэ бүмбэгэ алдабашье, бусадhаа hайнаар наадаа гэжэ тэмдэглэмээр. Киевэйхид айлшадhаа hураггүй булюу hайнаар наадаhан байна. «Динамын» футболист Буряк нүгөөдүүлэйнгээ саха руу бүмбэгэ үдьхэлжэ оруулба.

...аймагай Дүтэлүүр hууринай хүн зон жэл ...газетэ, журналнуудые олоор захижа абадаг. Эндэ ...нууд ...й дүүргэдэг үүргэ ехэ. Энэ хэрэгтэ почтальонууд Л. Дышинова, К. Гылыкова, Будажап Дашие... ...пенсионер Дансаран Санжиев гэгшэд айл бүхэниие ...журналнуудаар хангаха гэжэ оролдодог.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: почтальон Людмила Дышинова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТӨЛИ

БЭЕЭ БАРИНГИ ЯБАХАДА...

Онсо даруу зантай, абари номгон хүн, ажаглажа ябахада, айл аймаг соогоо, сугтаа хүдэлжэ ябадаг нүхэд зондоо ехэ хүндэтэй, үгэ хүүрээ дуулгасатай, бэедээ татасатай байдаг шэнги агша. Тиимэ хүн ямаршье сагта бэеэ баринги ябаха. Тэрэнэй түбһэн лэ юумэндэ тээмэрдэн гү, али үлүүсэ оролсожо, нюдэ амаяа үзүүрлэн байхыень харахагүйш. Иимэ түбшэн зантай хүнэй сэдьхэлынь лаб лэ ходо амгалан, һанааниинь тэниглэн тэгшэ байдаг ёһотой.

Иимэ даруу абари зантай, һайн һайхан сэдьхэлтэй жиирэйшье, ехэ, бага тушаал даажашье ябаһан хүнүүд захаһаа абаад ааб даа. Мүнөө сагай шэнэ үеын хүнүүдтэ муу абари зан бэедээ халдахааха үндэһэншье байхагүйл. Гэгээрэл болбосорол, баян дэлгэр ажаһуудал эрдэм һургуули даруу номгон зантай, зулгы зохид, арюун һайхан сэдьхэлтэй хүнүүдэй урган хүмүүжэхэ уг унгинь болоно ха юм.

Үнэхөөрөөшье, иимэ хүнүүд урган хүмүүжэнэл даа. Нютагаймни аха нүхэдэй нэгэнэй дайнда мордоходо хүбүүниинь багахан лэ байгаагша бэлэй. Эсэгэнь бусаагүй. Теэд хүбүүниинь эхын энэрхы үргэмжын, һургаалай һайнаар, һургуулиин ашаар дээдэ эрдэмтэй эмшэн, малай эмшэн болоо һэн. Энэ мэргэжэлээрээ нилээд хүдэлөө. Нёһондо совхозой директорэй тушаал тэрээндэ даалгаа. Һая Хөрёор ябахадаа, зорюута залуу директорэй кабинедтэнь ороо б, хөөрэлдөөб.

Минии тэрээнтэй хөөрэлдэжэ һууха үедэ хубиингаашье, албанайнгаашье хэрэгээр хүнүүд орожол байха юм. Хажуугаарнь телефониинь дээрэ дээрэһээ хонгироод һалаха юм бэшэ. Хүн бухэнтэй налагы зохидоор, хэндэншье хүндэмүүшээр хандажа, хэрэгыень али болохоор бүтээгээд үдэшэжэ, телефоноор хонходоошодто тоб байса харюусажа байхыень харахада ехэ аятай байгаа һэн. Зарим нэгэнэй һанаандань таагүй юумэ дуугархада, орондонь ондоо нэгэ тогтуурингүй, дээрэ зүрхэтэй хүн һуугаа һаа, собхороодшье, аманда орохысо хараагаадшье абахадаа болохоор ушарнууд тохёолдоно хэбэртэй һэн. Теэд бэеэ барижа шадаха тэсэбэритэй, даруу абари зантай хүнэй шэнжэ шанар гээшэ ондоол байна бшуу.

Директорэйшье хүндэ тушаал даахадаа хуушанайнгаа түхэл алдаагүй зангаараа ха юмши даа гэжэ тиихэдэ дотороо сэдьхээ һэм. Зүгөөр энээхэн нэгэ һуудалаар ажаглаһан юумэмни хүтэлбэрилэгшын шэнжэ шанарые гүйсэд дүүрэн элирхэйлһэн баримта гэжэ тобшолхоёо хүсэнэгүйб. Минии хэлээшые арсахашье хүн байжа болохо. Совхозой директорэр тиимэ үни хүдэлөөгүй шье һаа, зан абаряа хубилгангүй, жолоогоо яһала шангахан барижа ябана гэхэ байнаб.

Һаһан соогоо хараһан, дуулаһанаа толгой соогоо шадахыса бусалгажа, буйлуулжа ябахадаа, илангаяа бага, ехэшье байг, ямар нэгэн тушаал даагаад, зонииие хүтэлбэрилжэ байһан хүн энэ талаар ехэл бэеэ шэмхэлэнги, бэеэ баринги байхаар лэ хаш гэжэ һанагшаб.

Түргэн түүхэй, дээрэ зүрхэтэй, абари зан муутай хүн, юрэдөө, өөрыгөөшье зобоодог, нүхэдтөөшье түбэг татадаг, хүн зондо хүндэгүй байдаг гүб даа. Хэн нэгэндэ элдэбээр хэлүүлхэ, зэмэлүүлхэ, үнгэрхэдөө, гэб гэнтэ хараалгаха дуратай хэн байха һэм. Миин гэмэрээд, хараал шэрээл табяад дүүрэдэггүй, үшөө хүнэй сэдьхэл зобоохо, нюурай дайралта хэхэ, гомдохоохо зариман ушардаг. Нигэ иигэһээр лэ өөрынгөө гэмээр, буруу аяг аашаараа хүндэсэ буураха, хэтэрхэдээ шоо үзүүлхэ сагшье ерэжэ болодог бэшэ аал?

Дайнай боложо байһан һүүлшын нэгэ жэлдэ бэлэй. «Шэнэ Ажал» гэжэ Хориин аймагай нэгэ колхоздо түрүүлэгшэ хэрэгтэй болобо. Аймагай дарганар энэ ехэ шуран, хурдан хүн гэжэ магтажа байгаад, Ч. гэжэ хүниие хаанаһаашьеб асаржа табяа һэн. Теэд тэрэ даргань хүн зонтой багтахагүй, уур сухал, яаха аргагүй муу зантай байшоо. Тэсэбэри гэжэ бүри байхагүй, сухалайнгаа охиндо бригадираа энгэрдэжэ орохо, шаахаһаа нааша болохо. Түргэдэһэн түрүүлэгшэ удааншье болонгүй түриигөө хяа һамна гэшхээ һааб даа. Иимэ абари зантай, муу аяг аашатай хүниие зон тэсэлтэй аал? Шортоо шоо үзүүлээд, үшөө гэмдэ ороод һалаагша бэлэй. Тэрэ үни болоһон, мартагдаһаншье нэгэ жэшээ ааб даа.

Мүнөөшни хүнэй хүмүүжэл тусгаар ондоо болоо гээшэ. Гэм зэмэгүй хүнэй энгэр хам шүүрдэхэ хүтэлбэрилэгшэ гэжэ үгы болоо юм бээз. Гэбэшье бэеэ барижа шададаггүй, түлэг уур дундаа стол шаан байдаг, бэлин шэбшэг үгэ «билтаруулан» хурааха, собхорхо, дайралта хэхэ, элдэб эсээ занаха дуратай ганса нэгэн дайралдагша. Теэд мүнөө үедэ үбгэншье, залуушье хүниие, үхибүүдыешье хараалгаар һургахагүйш, собхороол байшаад холошье ошохогүйш. Тиигээдшье муу зан абари, аяг ааша гаргаха гээшэ манай ниитын ажабайдалда тон харша. Яашье таарахагүй ушар гэжэ тоологдохол ёһоороо тоологдоно. Энээн тушаа дурдаһанайшье үлүү. Имагтал хүмүүжэл муутай, хүсэд болбосоронгүй хүн лэ иимэ ябадал гаргадаг гүб даа. Хэрбээ ухаагаа гүйлгэжэ шадаа халаа бэеэ барижа бирахагүй хүн гэжэ огто байхагүй ёһотой.

Гэн гэтэр хуушан сагай иимэ нэгэ муу үлэгдэл зариманай толгойе эрьюулдэг байһаниинь баһа гайхахаар агша. Тиимэшүүлые залач заһаха арга бии. Тэрэ алдуу тушаань нюур сахингүй саг сооонь заажа үгөө хада, саашадаа бэеэ барид гыш гэжэ хэлээ хада зүб мүрэй һургаал болохо зэргэтэй байгаа. Теэд үнэн дээрээ хайшаа гээшэб? Ниитэрээ бодомжолжо, хөөрэлдэжэ үзэлтэй болоно. Уншагшад бодото баримтануудые дурдан, заримашуулые шүүмжэлжэ байжа, һанамжаяа хэлэхэ бээзэ гэжэ найдланабди.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Цырендулма ДОНДОГОЙ

УЯНГАТА МУРНУУД

Хүлгөөтэ энээхэн юртэмсэ дээр
Хүнэй бэе оложо түрөөд,
Хүн гэһэн нэрээ нэрлүүлхэһээ
Хүндэтэ юун байха бэлэй.

Элдинхэн сагаан дэлхэй дээр
Эрын дээжэ боложо түрөөд,
Эсэгын нэрые нэрлүүлжэ ябахаһаа
Һайхан юун байха бэлэй.

Энээхэн хүрьһэтэ түби дээр
Эхэнэрэй бэе оложо түрөөд,
Эхын хүшэр жаргал эдлэхэһээ
Дэмбэрэлтэй юун байха бэлэй!

***

Бартаа шэдхые отолжо гараад шамгүйгөөр,
Баһал мүнөө гансаараа һуунаб
шамгүйгөөр,
Баярни заримдаа баяр болоногүй
шамгүйгөөр,

Барһамни, хаагуур төөринэ хабши ...намгүйгөөр?
Хүлдэшни дулаан оймһон дутана гү намгүйгөөр?
Хүлһэн болоһон хубсаһандаа хайруулнагши
намгүйгөөр?
Хүнүүдэй дунда зүдэржэ бү ябыш даа
намгүйгөөр.

Хүнгэн бэшэл байна намдашье шамгүйгөөр...

***

Хойшоо хориггүйгөөр ошобо гүш, инагни?
Хоёр һарын үнгэртэр нэгэшье мэндээ
Хоёршье үгөөр холбожо ябуулаагүйш, инагни,
Хойшоо хориггүйгөөр ошобо гүш эндэһээ?

Эльгэ зүрхэндөө бүлхнтэй боложо бүтэнхэй
Эхэнэр бии — гажарна, хүлеэнэ гэжэл
Эрын хатуу сэдьхэл соогоо мэдэһэйш,
Эльгэ зүрхэнэйм бүлхине аргалхал һэншн.

Ямар бодол бодожо ябанаш, инженер?
Яруунын басагые һананагши хаа-яа энхэрээд?
Яһанда хахаад эдэгэһэндэл, мартаагши үнинэй?
Ямархан бодол шинин толгойдо эрьенхэйб?

Яана гээшэбиб, гэнтэ зэмэрхэжэ байхадаа?
Ямар эрхэтэйбиб, шамһаа мэндые хүлеэхэ?
Ямбархажа һуухаар хатаншни бэшэ хамнайб даа,
Яана гээшэбиб, сэдьхэлэй хёмороондо үлеэлгээд.

Эрхэтэйшье гэлэйб, үгышье гэлэйб, инагни,
Энхэржэ шамайе ябахыем хэн хорихоб?
Энэ дэлхэйдэ гансал шамайе һанангиб,
Эрхэтэй бэшэш гэжэ хэн захирхаб?

Хээрын һалхяаршье дамжуулыш мэндээ — угта
Хэрбээ хэлхеэ-холбооной түргэниие һэжэглэбэл.
Хэлэгдээгүй шүлэгөөрөө гансал шамаяа магтахаб,
Хээрын һалхинтай хэтэ наһандаа эжэлшэхэб!

«Эсэгынгээ нэрэ суурхуулха,
Эрхимхэн хүгжэмшэн болохоб даа».

К. МУНКУЕВАЙ фото.

ШУДАРУУЛ

(Басни)

Шударуул соохи модод
Шууялдана, хүлгэнэ.
Хэнэй толгой ехэб гээд,
Хэрэлдэнэ, тоосолдоно
«Гаһар залуу наһандаа
Галай ошо бадараахаб» —
Гэжэ байгаад дуулалдана,
Гэрээ үргэн алдана.
Булта шууялдана,
дүрьенэ,
Булангдахи нэгээ
наадална:
«Харыт энээниие,
Халсархай тархитай,
Хамаг бидэнһээ
Холо муухай,
Хаамаг соомнай үшөө
Хэбтэхэл һанаатай.
Хэндэ туһатай юм,
Хаяя саашань гаргажа
Гэлсэһээр байтарнь,
Гэнтэ шинг унашаба,
Гэдэжэ толгойнууд
норошо
Харин хамагта
наадалуула
Халсархайн тархида
гал аһаш

***

Олон соо ондогонон
дээрэлхэ
Олдодог бэшэ аал
манайшье дул

Вл. ЛУБСАНОВ.

ОЙЛГОМСОРГҮЙ ҺАМГАН

Шог

Ажалһаа ерээд, телевизор хаража һуухадамни, нүхэрни нэгэ заа халамгайхан оробо. Нюур шарайнь зүдэрэнхэй, сухалтайхан, нюдэдынь эрэлзэнэ. Нэгэ муу юумэн нүхэртэймни тохёолдобо гэжэ бододоод:

—Юун болооб?—гэжэ асуубаб.

— Хосороо... Хуу һалаа... Юун гэһэн зол жаргалгүй хүн гээшэбиб,—гээд, тэрэм бархиршаба. — Мэдэнэ гүбши даа, бишни хатуу харые хаа-яа залгидагби, харин гэртээ абяа аниргүй унтадагби...

— Юун болоо юм? Хэлэхэ һаа хэлыш, юуень унжагайруулнаш.

—Үсэгэлдэр үглөөгүүр һэрихэтэйм адли һамгамни иигэжэ хандаба: «Нүхэр, ши бидэ хоёр үндэр наһатай болобобди, үхибүүднайшье томонууд болонхой үншэн нохой шэнги газаагуур архи уухаяа боли, гэр бүлэтэй хадаа гэртээ асараад уудаг бол» гэбэ. Иимэ үгэнүүдые дуулахадаа, уярдаһамни хүрэбэ. «Нээрээшье, наһаяа наһалбаб» гэжэ бодоод, тархияашье заһангүй сэхэ ажалдаа ошобоб. Бүхэли үдэртөө зосоомни намжар гоё байгаа һэн.

«Муушье эрэ һайн һамгатай болобол һайнда тоотой»— һэн үгэ тархидамни оробо.

«Зай, иигээд архи уу болихо хэрэгтэй... Гэртээ сахадаа һамгандаа баглаа сэг абаха байна. Ехэ баяр ха байха даа, баарһамни жэ бодоһоор һуутарни теле нээршэба.

Сугтаа һураһан нүх хүдөөһөө ерээд, хонхо Хайшан гэхэбши? Гэртээ баб. Магазинда орожо «сы харые» хармаанглаад ерэб

Үүдэ орохотоймнай са һамгамни нүгөө таһалга гаа орошобо. Дуудахад ерэнэгүй, нүхэртэйгөө та суулха гэхэдэмни буршаг на.

Нүхэрни хаража ба аад гэнтэ эрьелдээд, мэнд гэнгүй ябашоо. Би шам асуунаб, Гармажаб? Иимэ о гомсоргүй һамгантай хай гэжэ ажаһуухабиб? Шад һалаа...

Хуу хосороо... Үхибү ганса уншэрхэ.

Бархирна, һугшарна.

—Бухы юумэн архиһаа юм. Хатуу харые балгахы лиходошни, һамганшни за ха, абаһаар лэ шамайгаа гохо бшуу, — гэжэ би һэм.

П. ИВАНО

УРАН ЗУРААШЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ ехэ амжалта түйлажа, бүхэсоюзна мүрысөөндэ илагшадай тоодо Баргажанай аймагай Уланай колхозой, түрүү һаалишадай нэгэн **Пиртанова Очирма Цыбиковна** «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан байна. (1-дэхи зураг). Тэрэ колхозой гэшүүн **Нанзатов Эрдэни** залуу нүхэр. Гэбэшье тэрэмнай түрүү комбайнернуудай тоодо оронхой юм (2-дохи зураг). Уланай колхозой главна агроном **Гармаев Бато Очирович** үндэр ургасын түлөө тэмсэдэгүүдэй нэгэн (3-дахи зураг).

Уланай колхоздо ажалдаа түрүү хүнүүд угаа олон. Һаяхан тунхаглагдаһан Указ уншажа үзэхэдэ, тэндэһээ олон хүн правительственнэ шанда хүртэһэн байна.

Мүн иимэрхүү жэшээнүүдые бусадшье нютагуудһаа оложо болохоор байха гэжэ һанагдана. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд эй оролдосын ашаар таряан ургана, сагаан эдеэн, мяхан үйлэдбэрилэгдэнэ. Хүдөө ажахын түрүү хүнүүдые бидэ, уран зураашад, уран зохёолшод зурагууд соогоо шүлэг, поэмэнүүд соогоо магтаха ёһотойбди.

А. САХАРОВСКАЯ,
уран зурааша.

Нидхэеэ үргэжэрхёод, оршон тойронгиие гайхаһан нюдөөр хаража байһан үхибүүн тархи соогоо нилээд олон юумэ мухарюулдаг даа. Тэрэмнай дэлхэй дээрэ боложо байдаг үйлэнүүдэй хоорондохи холбооe гү, али илгаае обёоржо, өөрынгөө ухаан бодолые һорино гээшэ. Тэрэмнай хүн ха юм!

Үхибүүдэйнгээ хүлеэгдээгүй ухаансараар гэнтэ дуугаржархихада, һөөл өөгшөөжэ байдаг бэшэ аалди? Үхибүүнэй алибаа үгые гү, али ухаансар ябадалые үлүү ехээр өөгшөөһэнэй хэрэггүй, харин тиимэл байха ёһотой юм гэжэ ойлгуулха шухала гэжэ ородой элитэ ехэ багша К. Д. Ушинский хэлэһэн байдаг. Хэрбээ ходо тиигэжэ өөгшөөжэ, олзуурхажа, энеэлдэжэ байдаг һаамнай, манай үхибүүд хүниие ходол гайхуулха зорилго табидаг, хүнһөө ондоо хүн гээшэб гэжэ ойлгодог болохо. Минии нэгэ танил айл ганса хүбүүтэй. Тэрэ айлай хөөрэлдэхэ юумэниинь — хүбүүн. Теэд ганса үхибүүтэй зон хадаа тиигээшье юм аабза гэжэ һанахаш. Зүгөөр хүбүүгээ түби дэлхэйн залаа мэтэ болгожорхёод байхань хайшаа юм даа.

— Манай Баатархан үргэ хэлэндэ бэрхэ гээшэнь ухаангүй, — гэжэ эжынь эльгэ хатажа байгаад хөөрэхэ. — Үсэгэлдэр намайгаа үтэнэй эхэ гэжэ нэрэ гаргаал даа. Енеэжэ үхэшэн алдааб.

— Ходол энеэжэ үхэшэн алдахаш даа, — гэжэ тэбхээнсэгүүдээр наадажа һууһан Баатарынь жор-жор гэбэ. — Нэгэл үхэшэхэ хүн гээбши.

— Үхэшөө һаам, яахабши, мухы? — гэжэ эхэнь асууба.

— Яахамни һэм даа. Хуурсагта хээд, машинада ашаад лэ, Сагаан хүнды руу абаашаад хаяна аабзабди даа, — гэжэ хүбүүниинь һэигэргүйгөөр харюусаба. Эхэнь эгшэтэрээ энеэбэ. Минии энеэдэһэн огто хүрөөгүй, досоомни һөөл гунигтай болошоо һэн. Зургаатай хүбүүн лэ даа. Арбан зургаагаа гүйсэхэдөө...

— Хүбүүгээ юундэ иимэ тоолхогүйгөөр һургана гээшэбши? — гэжэ нэгэ заб һар олоод, тэрэ танил эхэнэртээ хэлэбэб. — Энэшни ехэ болоходоо, шамаяа оройдоо хүндэлхэгүй бэшэ гү?

— Юу тиихэ һэм даа! — гэжэ эхэнь харюусаба. — Ухаа ороходоо болино ааб даа...

Ухаа ороходоо болихо... Яһалашье олон түрэлхид энээгээр сэдьхэлээ заһадаг. Теэд олонхи ушарта эндүүрдэг бэшэ аал?

Шэтын областиин Дарһанай аршаанда амархадаа, М-тан гэжэ үбгэн хүгшэн хоёртой танилсаа һэм.

ҮХИБҮҮН ГЭЖЭ БҮ БАҺАЯ

— Ганса хүбүүтэйбди. Үгышье һаа, дээрэ һэн ха даа, — гэжэ хүгшэниинь голхоронгёор хөөрөө һэн. — Дээдэ һургуули дүүргэһэн. Москва шадар байдаг. Һурадаг байхадаа, гэртэһээ һара бүри мүнгэ эрижэ бэшэдэг һааб даа. Бидэ ходо эльгээдэг байгаабди. Хүбүүнэйнгээ һургуулияа дүүргэхэдэ, амархабди гэжэ һанадаг һэн бээзэбди даа. Амаруулаа даа, амаруулаа! Юу хэлэхэб, амаруулаа! — гээд, хүгшэнэй баруун хасар татаганажа, һуугаа һэн.

— Һургуулияа дүүргэжэ гарабаб гэжэ бэшээд лэ, хүбүүнһээмнай һураггүй болошоо бшуу. Бэшэг хүлеэжэ ядаад лэ, бэдэрүүлгэ хүүлээбди. Москва шадар научна институтда хүдэлжэ байна гэжэ мэдэгдээ. Бэшэг бэшэбэбди. Нэгэ открытка ерээд лэ, баһа аниргүй, — гэжэ үбгэниинь хөөрэлдөөндэ оролсоо һэн.

— Хүндэ хэлэхэншье эшхэбтэр даа. Өөһэдөөл зэмэтэй зон аабзабди. Хэрбээ үнгэртэрнь эрхэлүүлээгүй һаамнай, дура зоргондонь табяагүй һаамнай, тиимэ хүн болохошьегүй һэн һааб даа. Багадаа муу үхибүүн бэшэ һэн. Өөрэхэн. Теэд мүнөө болоходо, ганса хүбүүнһээ алимент абаха баатай байдагбди. Сүүдээр ааб даа. Би наһаараа ажал хээгүйб. Үбгэжөөл бага пенситэй. Амидарха хэрэгтэй хаям, — гэжэ хүгшэн һанаа алдаха юм.

«Ай хөөрхынүүд, — гэжэ тэрэ үбгэн хүгшэн хоёр тухай бодоо һэм. — Түрэһэн үриһөө алимент абажа байха үйлэһөө хуби заяамни зайлуулыш...». Юуб гэхэдэ, би өөрөө үхибүүдтэйб. Хүбүүн басаган хоёройнгоо ямаршье хүн боложо ургахые би мэдэнэгүйб. Зүгөөр һайн хүнүүд боложо ургаһай гэжэ аһан шадалаараа оролдохоб.

Үхибүүдэйнгээ хаража байхада, зарим нүхэд архи тамхи баридаг, аманда багтахаар бэшэ муухай юумэ хөөрэлдөөд, гэрэйнгээ дорьботор хас-хас энеэлдэдэг.

Ехэшүүл юу хэнэб, юун гэжэ хэлэнэб гэжэ бишыхан хүн гээшэ хурса нюдөөрөө харадаг, һонор шэхэндээ хадуудаг шуу. Тиигээд үхибүүн гээшэ муу юумэ һажаахадаа бэрхэ байдаг. Сэхыень хэлэбэл, муу юумэн халдасатай гэжэ өөһэдөө мэдэдэгбди. Хэрбээ һогтуу боложо наадажа ябаһан гү, али муухай үгэ хэлэдэг үхибүү хараал һаа, хэниие һажаагааб гэжэ элирүүлхэнь угаа бэлэн.

«Үхибүүнэй хүмүүжүүлгэ хадаа түрэһэн сагһаань хойшо эхилдэг юм», — гэжэ совет бэлигтэ багша А. С. Макаренко бэшэһэн байдаг. Үнэхөөрөөшье, ехэ болоходонь, горитой болоходонь, хүмүүжүүлжэ эхилхэбди гэһэн найдал буруу. Обществодо муу хүниие хүмүүжүүлжэ үгөө һаа, наһан соогоо заһаршагүй алдуу хээб гэжэ ойлгохоор.

Арадай гэгээрэл тушаа КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һүүлэй үедэ гаргаһан тогтоолнууд ерээдүй үеын совет хүнүүдые эрхимээр хүмүүжүүлхэ асуудалда зорюулагдаһан гэжэ мэдэнэбди. Тиимэһээ совет багшанарай үмэнэ агууехэ зорилго табигдана. Совет багшаб гэжэ мэдэрһэн хүн бүхэн тэрэ ехэ зорилго бэелүүлэлсэхын тула бүхы бэлиг шадабарияа үгэхэ юм ааб даа. Гэбэшье түрэлхидэй харюусалгые дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

Һайнаар элдэгдэһэн полидо тариһан үрэһэнһөө һайн ургаса гарадаг бээзэ. Тэрээн шэнги, үхибүүнэйнгээ түрэһэн үдэрһөө хойшо һайнаар хүмүүжүүлхэ гэжэ бүхы түрэлхидэй оролдодог байгаа һаа, багшанарай зорилго нилээн хүнгэрхэ һэн. Буруугаар хүмүүжүүлэгдэһэн үхибүүе сэхэрүүлхэ гээшэ угаа хүндэ бшуу. Тэрээн тухай эрдэмтэ-педагогууд, психологууд ходо бэшэдэг.

Дээрэ минии дурдаһан жэшээнүүд юун тухай хэлэнэб? Түрэлхид үхибүүгээ бага, үшөө хүн болоодүй гэжэ баһана. Тиимэһээ үшөө юумэ ойлгохогүй гэжэ һанана. Харин тэдэмнай ойлгохын саада тээ ойлгохол.

Һаяхан «Буряад үнэндэ» гараһан «Хүшэр хүүгэд гэнэ гүт?» гэһэн статья гартамни ороо һэн. Хүүгэдэйнгээ хүмүүжүүлгэ тухай бододоггүй эхэнүүд тухай хэлэгдэнэ. Тэдэнэр тухай уншахадаа, сэдьхэлһээ голхорооб.

Ай даа, үринэрэйнгөө хүмүүжүүлгэдэ заримдаа хүнгэхэнөөр, һэбхеэр хандана бди даа. Хүүгэдые хүмүүжүүлхын тула нэн түрүүн түрэлхидыень хүмүүжүүлхэ шухала гэжэ тон зүб хэлсэдэг гээшэ аабза.

Юрэдөө, хэблэлэй хуудаһанда хүмүүжүүлгэ тухай асуудалай эдэбхитэйгээр табигдадагынь һайн гээшэл даа. Тиигээд өөрынгөө һанамжые бишье хэлэхэ гэжэ һанаа һэм даа.

Е. МИХАХАНОВА,
багша.

ЖЭЛЭЙ ДҮРБЭН САГ ТУХАЙ МАЛШАДАЙ ХЭЛСЭДЭГ ҮГЭНҮҮ

1. Хабарай һаранууд
хадхамитай.
Намарай һаранууд
нойтотой.
Зунай һаранууд
зугаатай.
Үбэлэй һаранууд
үүсэтэй.
2. Үбэлэй һаранууд
Үүсэ, үбһэ бараха,
Хабарай һаранууд
Түл, тибһэ асарха,
Зунай һаранууд
Зөөхэй, тоһо
билтаруулха.
Намарай һаранууд
Хадхаг эдеэ суглуулха.
3. Январьда янгяа
хүйтэн,
Февральда хабһаа
шарадаг,
Март маажадаг,
Апрель аргадуулдаг,
Май мааруулдаг,
Июнь эльгэлүүлдэг,
Июльдэ эдеэн
дэлгэр
Августда хадхаг
суглуул
Сентябрьда һаба
дүүрг
Октябрь ольһотой,
Ноябрьда нэхыдээ
оро
Декабрьда далан
хүд

Б. НАМСАРА
суглуулаб

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ

Манай адрес, телеф

г. Улан-Удэ, ул. ... на 35. Телефоны: ре... ра — 54-54, приёмна... 54-93, зам. редакто... — 68-08, зам. редакто... 62-62, отв. секрет... 50-52, секретариат—... отделы: партийной ж... 60-91, сельского хоз... — 64-36, 63-86, пропа... и агитации — 56-2... мышленности и стр... ства — 61-35, сов... строительства и бы... 69-58, культуры и ш... 60-21, писем и раб... ров — 67-81, инфор... 34-05, общественная ... ная — 56-62, машин... ро — 57-63, фотола... рия — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Урагшагүй дүнгүүдэй үдэр» —А. Субботиной корреспонденци. «Мария Иннокентьевнагай хоёрдохи орден» — очерк. Орон доторой һонин.

Гурбадахи хуудаһанда. Соёлой хүдэлмэрилэгшэд — хонишодой айлшад». «1971 оной «Байгал» — А. Бальбуровай статья. Хилын саана.

Дурбэдэхи хуудаһанда. Субботын үдэрэй хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна;
13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ — Ерыш нааша, онтохон» гэһэн дамжуулга. 13.40 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Спортивна гимнастикаар Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн». Лондонһоо дамжуулга. 16.10 — «Москвада боложо байһан эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресстэ хабаадагшад хөөрэнэ». 16.20 — **Үнгэтэ телевидени.** «Шельменко денщик» — уран һайханай фильм. 17.50 — 18.00 — Забһарлалга. 18.00 — **«Главна конструктор»** — телевизионно документальна фильм (1-дэхи сери). 19.00 — **«Время»** — мэдээсэлэй программа. **«Москвада боложо байһан эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ».** 19.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 20.00 — «Кинопанорама». 21.15 — Таджигай ССР-эй арадай артистка М. Сабировагай концерт.

Улаан-Үдэ харуулна:
22.00 — «Партийна ажабайдал» — телевизионно журнал. 22.35 — Ая-ганга» — уран зохёолой хүгжэмтэ субботын программа.

«Орбита» харуулна:
22.30 — Виртоузная музыка» — фильм-концерт. 24.00 — Время» — мэдээсэлэй программа. «Москвада боложо байһан эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
Улаан-Үдэ харуулна:
14.10—«Клав—сын Мартина» — уран һайханай фильм. 15.40 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоһон концерт.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1973 оной октябриин 27. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-00646. Заказ №